№ 82 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאַווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47 || מיטוואָך, ד' ניסן תרפ"ז || 6 kwietnia 1927 r. || צוואַנציגסטער יאהרגאַנג.

פאַר א דיקטאַטור אין רומעניע.

דער קעניג האַלט ביים שטאַרבען.—געוו. קרויז-פּרינץ קאַרל אַרויסגערופען דורך זיינע אַנהענגער קיין בוקאַרעסט

אויסגעפיהרט דער טויט-אורטייל איבער'ן יודישען סאָציאַליסט מלמד אין קאָוונאָ.

דיקטאַטור אין רומעניע.

זאָל איינגעפיהרט ווערען נאָכ'ן קעניג'ס טויט.

בוקארעסט, 5. אפריל (א.ה.) דער פרעמיער אווערעסקו פיהרט איצט אן א ברייטע פאליטישע אקציע צו פערזיכערן זיך די אונטערשטיצונג פון א גאנצע ריהע פאליטישע פאקטארען אין רומעניען. — ער פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די פויערן-פארטיי, גלייכצייטיג האנדעלט ער אויך אונטער מיט זיין שארפסטען פאליטישען קאנקורענט בראטיאנו. מען איז אבער אין דער מיינונג, אז דאס איז נאר דעם פרעמיערס א געשיקטער מאנעווער. עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז אין לאנד וועט איינגעפיהרט ווערען א דיקטאטור, אויב די אפאזיציאנעלע פאקטארען און בעזונדערס די, וואס זיינען אינספירירט דורך די קאמוניסטען, וועלען זיך בעמיהען אויסצונוצען די סיטואציע, וואס וועט געשאפען ווערען נאכ'ן קעניג'ס טויט.

די לעצטע טעג פון קעניג פערדינאַנד.

בוקארעסט, 5. אפריל (א.ה.) היינט ביי נאכט האט זיך דער געזונדהייטס-צושטאנד פון קעניג פערדינאנד בעדייטענד פערערגערט. די דאקטוירים האבען ערקלערט, אז ער וועט שוין נישט איבערלעבען דעם היינטיגען טאג. דער חולה ליגט שוין עטליכע-און-צוואנציג שעה אהן בעוואוסטזיין. די רעגירונג נעמט אן ווייטערדיגע מיטלען צו פאראליזירען אנ'אנטינאציאנאלע אקציע פון די אנהענגער פון עקס. קרוין-פרינץ קארל.

געוו. קרויז-פּרינץ קאַרל קומט קיין רומעניע.

בוקארעסט, 5. אפריל (א.ה.) דער געוו. קרוין-פרינץ קארל איז דורך זיינע אנהענגער ארויסגערופען געווארען קיין רומעניען. אין צוויי טעג ארום זאל ער אנקומען קיין בוקארעסט.

טשאַרלי טשאַפּלין

וויל נישט פאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד.

מאסקווא, 5 אפריל (א.ה.) דער בעקאנטער פילם-ארטיסט טשארלי טשאפלין האט בעקומען אַן איינלאדונג פון דער סאוויעטישער פילם-אינדוסטריע צו בעזוכען רוסלאנד. טשארלי טשאפלין האט די איינלאדונג אבגעווארפען. דאס האט ארויסגערופען א זעהר אומאנגענעהמען רושם. אין פאריגען יאהר האט דער בעוואוסטער פילם-ארטיסט פערבענקס און זיין פרוי מערי פיקפארד געמאכט א רייזע קיין סאוויעטען-רוסלאנד.

לעאָ מאָצקין פאָהרט קיין א"י.

פאריז, 5 אפריל (יט"א) לעא מאצקין, מיטגליד פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו און פארזיצענדער פונ'ם קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז, פאהרט אין מיטען פון זיין פרוי קיין ארץ ישראל אויף א לענגערן בעזוך.

אויסגעפיהרט דעם טויט-אורטייל איבער דעם יודישען סאָציאַליסט חיים מלמד אין קאָוונאָ.

די אַנדערע פעראורטיילטע קריסטען, האט מען די טויט-שטראף פערביטען אויף אייביגע תפיסה.

קאָוונא, 5. אפריל (טעלעגראפיש דורך יט"א) היינט איז אויסגעפיהרט געוואָרען דער טויט-אורטייל איבער דעם יודישען סאָציאַליסט חיים מלמד.

2 אנדערע סאָציאַליסטען קריסטען, וועלכע זיינען צוזאַמען מיט חיים מלמד פעראורטיילט געוואָרען צום טויט, האט מען די טויט-שטראף פערביטען אויף אייביגע תפיסה. די פעראורטיילטע זיינען בעשולדיגט געוואָרען אין פערברעכען א כלומרשטער קאָמוניסטישע איבערקעהרעניש.

נידער מיט דער מלחמה!

מיט דעם דאזיגען אויסרוף האט אַן אַרבייטסלאָזער אויפגענומען דעם פראַנצויזישען פרעזידענט אין ליל.

פאריז, 5. אפריל (א.ה.) דער פראנצויזישער פרעזידענט איז היינט אנגעקומען קיין ליל אויף א חידוש אין דער שטאט. ווען דער פרעזידענט האט זיך דורכשפאצירט דורך די גאסען פון דער שטאט איז איהם צו אנטקעגען געקומען אַן אַרבייטסלאָזער פראנצויז און האט אויסגעשריגען: „נידער מיט דער מלחמה": ביי דער רעוויזיע האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער ארבייטסלאזער האט נישט געהאט ביי זיך קיין געווער.

קאָנפערענץ פון נייעם גענעראַל-קאָנסול אין א"י מיט פויליש-פּאַלעסטינישער האַנדעלס-קאַמער.

ווארשא, 5 אפריל (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער ניי-בעשטימטער גענעראל-קאנסול אין ארץ ישראל האט אבגעהאלטען א קאנפערענץ מיט דער פערוואלטונג פון דער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער. אויף דער קאנפערענץ זיינען געפיהרט געווארען אינפארמאציעס וועגען דעם עקאנאמישען מצב אין א"י און וועגען די פוילישע האנדעלס-בעציהונגען מיט ארץ ישראל. די קאנפערענץ האט געדויערט 3 שעה.

אוים. ענדער, וואָס לעבען אין פראַנקרייך מעהר ווי 8 יאהר קענען ווערען פראַנצויזישע בירגער.

אנגענומען היבשע ארטיקלען פונ'ם נייעם נאטוראַליזאציע-געזעץ.

פאריז. דער פראנצויזישער פארלאמענט האט אנגענומען בעשטימטע ארטיקלען פון דעם נייעם נאטוראליזאציע-געזעץ. דאס געזעץ זעהט פאר צו געבען בירגער-רעכט אלע עמיגראנטען, וואס וואוינען 8 יאהר אין פראנקרייך. שארל לאמבער שטיצט דעם נייעם געזעץ און לעגט פאר איהם תיכף אנגענומען און גיט צו, אז מען וואלט איהם בא... דארפט דערגענצען מיט א מיגראציאנס-פאליטיק.

קאָנפערענץ ביים מלוכה-פּרעזידענט וועגען דער אַמעריקאַנער הלוואה.

ווארשא, 5 אפריל (פאט) היינט איז אונטער'ן פארזיץ פון מלוכה-פרעזידענט פארגעקומען אין שלאס א קאנפערענץ, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט דער מארשאל פילסודסקי, וויצע-פרעמיער בארטעל, פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש און דער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי.

דעלעגאַציע פון יודישע קאָאָפּעראַטיוון בענקס ביים פינאַנץ-מיניסטער.

ווארשא. 5. אפריל. (פאט). דער פינאנץ-מיניסטער האט היינט אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער יודישער צענטראלער קאאפעראטיווער באנק מיט'ן סענאטאר טרוסקער בראש. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען דעם מיניסטער אויף דעם מאנגעל פון קרעדיטען אין די יודישע סוחר'ישע-קרייזען.

דירעקטע ראַדיאָ-קאָמוניקאַציע צווישען פוילען און ארץ-ישראל.

ווארשא, 5 אפריל (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די דירעקציע פון פאסט און טעלעגראף איז מודיע, אז פון איצט אן וועט זיין א דירעקטע ראדיא-קאמוניקאציע דורך דער ביורא'ן צענטראלע. אזוי ארום וועלען די דעפעשען קיין א"י איצט אנקומען פיל שנעלער, ווי ביז איצט.

א יודישע פרוי אין אמעריקא איבערגעלאזט א גרויסע ירושה פאר'ן קרן-היסוד.

ניו-יארק, 5 אפריל (יט"א) דער קרן-היסוד אין אמעריקא האט בעקומען א בעדייטענדע ירושה פון דער פערשטארבענער קלארא הויזשטיין, וועלכע האט פערשריבען איהר גאנץ פערמעגען פאר'ן קרן-היסוד. נאכ'ן פערקויפען די נחלה'ס ציעס און ווערטפאלע חפצים, וועט די סומע פון דער ירושה אויסמאכען העכער 25 טויזענד דאלאר.

היינט עפענט זיך די זיצונג פון ציוניסט. עקזעקוטיוו אין לאנדאן.

ווייצמאן און לואי ליפסקי געקומען צו דער זיצונג.

לאנדאן, 5 אפריל (יט"א) דא זיינען אנגעקומען פון אמעריקא ד"ר ווייצמאן און לואי ליפסקי. עס נעהמט פאר א אינטענסיווע צוגרייטונגס-ארבייט צו דער זיצונג פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו פון 6 אפריל. אויף דער זיצונג וועלען אנגענומען ווערען וויכטיגע בעשלוסען.

אַנ'אמת'ער עונג יו"ט!

בעסטע מאשין-מצות פון לאדז.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אז אין אונזער היגיעניש-מעכאנישער

מצה-בעקעריי

וועלכע געפינט זיך אין לאדז אויף דער פאנסקא 91 און שטעהט אונטער פערזענליכע השגחה פון יאנאווער רב הרה"ג ש"י וואגנער אבד"ק ניישטאדט, בעקומט מען צו זעהר מעסיגע פרייזען אין די אונטען אנגעגעבענע פערקויפס-שטעלען:

1) מ. ינלין, פיעטריקאווער 24; ווינקראנץ, פיעטריקאווער 108; ו. פינגערהוט, קילינסקא 55; מ. קופערמינץ, סקלאדאווא 14; ליבעל, צעגעלניאנא 43; ראזענבלום, צעגעלניאנא 7; לעהרן, צעגעלניאנא 71; מ. קופערמינץ, 6 שערפיען 46 און 23; פרושיצקי, 6 שערפיען 27; גילינאוויטש, 6 שערפיען 13; האלבערג, אנדזשעיא 46; פילמאן, אנדזשעיא 14; מאנשלאוס, אנדזשעיא 11; מ. דרוקער, לוציזן 15; וואסמאן, טראוגוטא 16; קאפע. „האמער", זגערשער 15 און פיליעס; קאפע. „אונזער בעקעריי", פאלודניאווא 11 און פיליעס.

מיט אכטונג: די בעקאַנטע בעקערייס פון

עזרה זעליגמאן, יעלין עט קאמפ. פאנסקא 91.

טעל. 41-08 כשר לחג הפסח! טעל. 41-08

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט די געעהרטע קונדשאפט, דאס אונזער היגיעניש מעכאנישע

מצה-בעקעריי

לאדז, פאמארסקא 58 (רוג טארגאָווא) טעלעפאן 60-25

אונטער דער לייטונג פון זלאטאגורא בעקאנטען פאכמאן

שטעהט אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרג"ח ש"י וואַגנער אבד"ק (ניישטאדט). ביי אונז בעקומט מען די שענסטע מצות, געבאקען פון די בעסטע מעהלען צו זעהר מעסיגע פרייזען

נח וויינבערג, פעטריקאווער 38 — טעלעפאן 43-82

אונזער רעפוטאציאן איז דער געעהרטער קונדשאפט שוין גוט בעקאנט.

מיט אכטונג נח וויינבערג, זלאטאגורא עט קאמפ.

בעמ.: אונזערע מצות ווערען אויך פערקויפט אויף פאלגענדע שטעלען: 1) ריבנא 11 ביי קירשבוים, טעל. 51-50; 2) ערנער, זשעלאזנא 33; טעל. 30-04; 3) קאנסטאנטינער 42, מינק; 4) זאוואדזקא 17, 5) קאנסטאנטינער 59; 6) לאגעווניצקא 10.

1345

כשר לפסח! כשר למהדרין מן המהדרין!

קיינער טאר נישט אדורכלאזען די זעלטענע געלעגענהייט!!!

פאר'ן אבריייזען נאך מזרח-אינדיען. נאר 2 טעג, היינט מיטוואך, דאס 6-טען ד. ח. 8.15 אווענד צום לעצטען מאל אין זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20. אויסערגעוועהנליכע עקספערימענטען פונ'ם לעבען נאכ'ן טויט — דעמאנסטרירט —

ד"ר בן-אלי

מייסטער פון אלערליי אקולטיסטישע וויסענשאפטען דאס ענטפלעקען די סודות פון אינדישע פאקירען א ווירקליכע בעשטעטיגונג פון עקזיסטענץ פון איבערנאטירליכע געהיימניספולע קרעפטען. אזעלכעס וואס איז נאך נישט געזעהן געווארען. — אונגעוועהנליכע ערשיינונג פון העל-זעהעריי. בילעטען צום פרייז פון 1—5 זל. קאן מען בעקומען אין קאסע פון „פילהארמאניע". 1384

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,

אז אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס-פינאנס-אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא

„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאו שווייצער. — איבערזעצונגען: האנדעלס- און פריוואט-קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. — פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט אייגענע קאסטען.

גרא טבא!

צו דער פערלאבונג פון אונזער ל. חבר

יעקב ריכטער

מיט פרל.

טערעשא גוטמאן

ווינשען א הארציגען מזל-טוב און פיל גליק

משה ליס.
משה ווייס.

J. Karmazyn צאהן-ארצט

פאלודניאווא 2

נעמט אן פערזענליך. ספעציאליסט פאר ווייסע און קינסטליכע צייהן אהן גימען. ביים בעשטעלען קינסטליכע צייהן-וואורצעל און קראנקע צייהן-בעזייטיגונג—גראטיס.

Dr. med. Braun

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)

23 פאלודניאווא 23

טעל. 40-26

נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד. אווענד.

Dr. med. Ludwik Rapeport

P. Narutowicza 25 (דזשעלנא) Tel. 44-10

ספעציאליסט פאר נירען-, בלאזען-און הארן-קראנקהייטען

נעמט אן פון 1—2 און פון 4—7 אווענד.

Dr. M. GOLDFARB

זאוואדזקא 18. טעלעפאן 53-19.

הויט-, האר- און געשלעכטס-קראנקהייטען

נעמט אן פון 9—12 פארט. און 5—8 אווענד.

פאר אונבעמיטעלטע—פרייזען ערמעסיגט.

Dr. med. A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

און וואוינט איצט קאנסטאנטינער 20. טעל. 35-85

Dr Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza)

טעל. 28-08.

פון 8—10, 5—8. פרייטאג 3—4.

אנגעהויבען זיך דער מאַרש אויף פעקין.

נאָטע פון ענגלאַנד, יאַפּאַן און אַמעריקאַ צו דער קאַנטאָנער רעגירונג.

אָפענסיווע פון דער קאַנטאָנער אַרמעע אויף פעקין.

לאָנדאָן, 5 אַפּריל (פּאַט) פון שאַנכײַ מעלדעט מען, אַז די אַרמעע פון גענעראַל פענג, וועלכע שטעהט אונטער דער דירעקטער השפעה פון די באָלשעוויקען, האָט אָנגעהויבען אַ קריגס-אַקציע אויף מערב-זייט פון פעקין.

לאָנדאָן, 5 אַפּריל (פּאַט) דאָס דרום-מיליטער, וואָס רוקט זיך פאָראויס אין דער ריכטונג פון צפון האָט אויפ'ן 20. מייל פון נאַנקין אָנגעטראָפען אויף זעהר גרויסע שוועריגקייטען. די אַרמעע פון טשאַנג טסאָ לין האָט פערניכטען קוויאַן סיו.

נאָטע פון ענגלאַנד, יאַפּאַן און אַמעריקאַ צו דער קאַנטאָנער רעגירונג.

לאָנדאָן, 5 אַפּריל (פּאַט) די רעגירונג-אַגענטור דערוויסט זיך, אַז די פאָרשטעהער פון ענגלאַנד, יאַפּאַן און אַמעריקאַ האָבען זיך אַקרעדיטירט א.ז.וו. פערפּין וועלען צושיקען צו די קאַנטאָנער רעגירונג אַ נאָטע וועגען די געשעהענישען אין נאַנקינג. די אַמעריקאַנער נאָטע איז שוין אַרויסגעשיקט געוואָרען פון וואַשינגטאָן קיין פעקינג.

די פערשידענע פאָרדערונגען פון מאַכטען איצט אָב פעראַנטוואָרטליכקייט וועגען די פעראָרדנונגען, וואָס זיי זאָלען אָננעמען און פאַל, ווען די קאַנטאָנער רעגירונג וועט אָבוואַרפען זייערע פאָדערונגען.

געעפענט די אויסשטעלונג "די יודישע פרוי און די יודישע היים" אין קעלן.

קעלן. (י.ט.א.) דאָ איז געעפענט געוואָרען אַ אויסשטעלונג געווידמעט "דער יודישער פרוי און דער יודישער היים". די אויסשטעלונג האָט דעם ציל צו ווייזען דער יודישער פרוי ווי אַזוי צו פאַראייניגען די מאָדערנע און געשמאַקפולע הויז-איינאָרדנונג מיט די יודישע היסטאָרישע טראַדיציעס.

די אויסשטעלונג שפּיגעלט אָפּ די בעציהונג פון יודישען פאַמיליען-לעבען צו דער קונסט אין פערשידענע עפּאָכען. פערשידענע סימבאָלישע צייכנונגען, כלים, בילדער און ביכער זענען פּרעזענטירט אויף דער אויסשטעלונג.

די אויסשטעלונג איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך די "בני-ברית"-לאָזשע אין "שוועסטער-בונדען" אין קעלן.

אויפרוף פון פּראָפ. איינשטיין לטובת דער אַקציע פון "אָרט-אָזע-עמיגדירעקט".

בערלין. (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע לטובת די פאַראייניגטע געזעלשאַפטען "אָרט-אָזע-עמיגדירעקט", וואָס ווערט געפיהרט אין אַ ריי לענדער האָט פּראָפ. איינשטיין פערעפענטליכט אַ אויפרוף צו דער יודישער געזעלשאַפט, אין וועלכען ער ווייזט אָן אויף די גרויסע ליידען פון מזרח-אייראָפּעאישען יודענטום. די איצטיגע שווערע לאַגע איז אַ פּועל-יוצא פון שרעקליכע מלחמה-פערפאָלגונגען, גזירות, עלענד און נויט אין די לעצטע יאָהרען פון שווערע, כראָנישע, ווירטשאַפטליכע קריזיס, וועלכע עס לעבען איבער די יודישע מאַסען.

די הילף איז דרינגענד נויטיג און פּראָפ. איינשטיין פאָדערט אויף די יודישע עפענטליכקייט ווי מעגליך צו שטיצען די ברייטע בעזעלשאַפטליכע טעטיגקייט פון די דריי פאַראייניגטע געזעלשאַפטען.

פּראָטעסט געגען פערפאָלגונגען פון דער העברעאישער שפּראַך אין רוסלאַנד.

ירושלים. (י.ט.א.) די העברעאישע צייטונג "דבר", אָרגאַן פון יודישע אַרבייטער אין ארץ-ישראל, פערעפענטליכט אַ בריף פון העברעאישע שריפטשטעלער פון דער גאַנצער וועלט וועלכע ווענדען זיך צו אַ ענערגישען פּראָטעסט געגען די פערפאָלגונגען פון דער העברעאישער שפּראַך מצד דער יעווסעקציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד. די פערפאַסער פון בריף בעקלאָגען זיך, אַז העברעאישע שריפטשטעלער אין סאָוויעט-רוסלאַנד טאָרען נישט פערעפענטליכען זייערע ווערק און נישט פערלעזען זיי עפענטליך.

די פייערונג פון 50-יעהריגען יובילעאום פון ד"ר מוקדוני אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק. 5 אַפּריל (י.ט.א.) און דער פייערונג, וואָס איז איינגעאָרדנעט געוואָרען דעם 30 מערץ לכבוד דעם 50-יעהריגען יובילעאום פון ד"ר מוקדוני, האָבען זיך בעטייליגט פיל יודישע שרייבער, קריטיקער און טעאַטער-דירעקטאָרען. דערנאָך איז געגעבען געוואָרען אַ ספּעציעלע יובילעאום-פאָרשטעלונג אין "פּובליק טעאַטער", איינ'ם פון די גרעסטע יודישע טעאַטערן. עס איז אויך אַרויסגעלאָזען געוואָרען אַ ספּעציעל יובילעאום-בוך.

ליבעראַלער ראַבינער אין דייטשלאַנד וועגען גרונד-כאַראַקטער פון יודענטום.

בערלין. (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, אַ קאָנפערענץ פון פערבאַנד פון ליבעראַלע ראַבינער אין דייטשלאַנד. אויף דער קאָנפערענץ איז ברייט דעבאַטירט געוואָרען די פראַגע וועגען דער בעציהונג צום דעם יודישען נאַציאָנאַלען געדאַנק און ציוניזם. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

"דער פערבאַנד פון די יודישע ראַבינער אין דייטשלאַנד שטעלט פעסט, אַז דער גרונד-כאַראַקטער פון יודענטום איז און מוז אויך בלייבען רעליגיעז. די קאָנפערענץ וואַרפט אָפּ יעדען פרוב פאָרצושטעלען דאָס יודענטום אויסשליסליך אַלס אַ נאַציאָנאַלע קערפערשאַפט. וואָס איז שייך דעם ציוניזם ווערט די בעציהונג צו איהם איבערגעלאָזען דעם אמונה פון יעדען מיטגליד. די קאָנפערענץ דריקט אויס די האָפנונג, אַז דאָס בויען זיך אין ארץ-ישראל וועט אָרגאַניזירט ווערען אין אַזא פאָרם, וואָס וועט ברענגען צו אַ פערשטאַרקונג פון דער יודישער רעליגיע".

אַ עסטרייכישער גענעראַל-קאָנסולאַט אין ארץ-ישראל.

ווין. (י.ט.א.) דאָס אַמטס-בלאַט מעלדעט וועגען דער עפענונג פון אַ פּאָזיציע פון עסטרייכישען גענעראַל-קאָנסולאַט אין ירושלים.

די פראַגע וועגען אויסשליסען יודען פון דער מעדיצינישער שטאַנד-פערטרעטונג.

מינכען. (י.ט.א.) אויף דער זיצונג פון באַיערישען לאַנדטאָג איז בעת דער בעראַטונג וועגען דער שטאַנד-פערטרעטונג פון די דאָקטוירים, דענטיסטען, וועטערינאַרען און אַפּטייקערס אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פאָרשלאַג פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אויסצושליסען יודען פון דער שטאַנד-פערטרעטונג.

דעפּוטאַט דר. רעהם (פּאָלקס-פּאַרטיי) האָט ערקלערט, אַז זיין פּאַרטיי וועט שטימען געגען דעם פאָרשלאַג, ווייל ער איז אַנטי-קאָנסטיטוציאָנעל. דער אַנטיסעמיטישער פאָרשלאַג איז אָבגעוואָרפען געוואָרען.

רעגירונג ערלויבט די קהלה דורכצופיהרען די פסח-הילפס-אַקציע "אין די ראַהמען פון ביודזשעט".

(ג) פון זעהר קאָמפּעטענטע קוועלען ווערען מיר אינפאָרמירט, אַז די רעגירונג וועט ערלויבען אין די ראַהמען פון ביודזשעט דורכצופיהרען אין לאָדז די פסח-הילפס-אַקציע. דער מיניסטער פאַר רעליגיעזע ענינים און פאָלקס-בילדונג האָט די ערלויבניש שוין אונטערגעשריבען. אין קהלה ערוואַרט מען הײַנט דעם טעקסט. הײַנט 8 אוהר שטעט פאַר אַ זיצונג פון דער פסח-קאָמיסיע, אויף וועלכער ס'וועט נאָר גערעדט ווערען וועגען דער געלד-פערטיילונג.

* * *

(ג) דער לאָדזער דאַראַטאָשינאָשמש האָט פון מעלבען, מאַכט, רעקוויזיציעס 4.600 אַרינקעלאַקס אויף צו בעקומען מעל-שטיצע אויף פסח. די רעקוויזיציע ווערט ווייטער.

קאָנפערענץ פון דער "אַרבייטס-פּאַרטיי".

סאָביאַניץ (מעלעפּאָנאָש) עהערגעסטען איז דא פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון וויצע-פּרעמיער בארטעל'ס "אַרבייטס-פּאַרטיי", אין וועלכער ס'האָבען אָנטייל גענומען דעלעגאַטען פון פערשידענע שטעט, דערונטער פון לאָדז, שידלאָווצע, לענטשיץ, וויערושאָוו.

צו דער קאָנפערענץ זענען ספּעציעל געקומען פון וואַרשא סענ. נאַשינסקי און רעדאַקטאָר וואָלטשאָווסקי.

רעזאָלוטאַט פון די רבנים-וואַהלען אין גלאָוונאָ.

גלאָוונאָ (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נאָך אַ לאַנגען פערביטערטען קאַמף צווישען די פערשידענע יודישע פּאַרטייען זענען דא דעם פערגאַנגענעם זונטאָג פאָרגעקומען שוין צום צווייטען מאָל (די ערשטע וואַהלען זענען געפּסל'ט געוואָרען) רבנים-וואַהלען.

ס'זענען געווען צוויי קאַנדידאַטען. מיט אַ מעהרהייט פון 88 שטימען איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס גלאָוונער רב דער רב פון בישלסק, אַ שטעטעלע אין פּלאָצקער קאַנט.

דער נייער גלאָוונער רב געניסט פון דער סימפּאַטיע פון כמעט אַלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג, בעזונדערס האָט ער אַ סך אַנהענגער אונ'ם לאַגער פון די מזרחיסטען.

די וואַהלען זענען אָבגעהאַלטען געוואָרען אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון פּאָוויאַטאָווען אינספּעקטאָר.

קאָנסטאַנטינער געוויסער-געליטענע בעקימעו הילף.

(ץ) צוליב דעם, וואָס דער טייך אין קאָנסטאַנטינוו איז פאַר אַ יאָהרען אַרויס פון די ברעגעס און געמאַכט גרויסע שאַדען די איינוואוינער אַרום דער שטאָט, האָט זיך געווענדעט צום אינערן-מיניסטער אַ דעלעגאַציע פון דער שטאָט-פערוואַלטונג מיט'ן בירגערמייסטער בראָש וועגען בעשטימען אַ געוויסע סובסידיע פאַר די געליטענע, פרי זיי זאָלען האָבען מיטלען צוזעטמען צו די אַרבייטען אַרום טייך, אַז די שטאָט זאָל מעהר נישט פערפלייצט ווערען.

דער מיניסטער האָט בעשלאָסען אַ אַסיגנירען 10 טויזענד זלאָטעס.

די לעצטע צוויי פאָרשטעלונגען פון "וויקט" אין סקאַלאַ-טעאַטער.

די פאָרשטעלונגען פון וואַרשעווער יודישען קונסט-טעאַטער אין לאָדז געהען צום ענדע מיט'ן גרעסטען ערפאָלג. יעדען טאָג ווערט געשפּילט פאַר אויספערקויפטע הייזער און דאָס טעאַטער-פּובליקום מאַכט די אַרטיסטען בעגייסטערטע אָוואַציעס.

עס איז נאָר אַ גרויסער שאַד, וואָס די וואַרשעווער בעגאַבטע אַרטיסטען וועלען אין צוויי טעג אַרום פערלאָזען אונזער שטאָט און לאָדז וועט בלייבען פאַר'ן יתום'ס אָהן אַ יודיש טעאַטער.

הײַנט ווערט צום צווייטען מאָל געשפּילט — "די ברודער קאַראַמאַזאָוו". "טאַרטיום" און מאָרגען צום לעצטען.

בילדער-אויסשטעלונג פון מאַרק שוואַרץ.

שבת ווערט ביי אונז אין שטאָט געעפענט די בילדער-אויסשטעלונג פון דעם בעוואוסטען קינסטלער מאַרק שוואַרץ. מאַרק שוואַרץ האָט זיך פון לאַנג שוין קונה שם געווען אין דער גרויסער וועלט מיט זיינע קינסטלערישע אַרבייטען, וועלכע האָבען איהם געשטעלט אין דער ערשטער ריי פון אַלע אמת'ע מאָדערנע קינסטלער. עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז דאָס יודישע לאָדז וועט זיך פעראינטערעסירען מיט די שאַפונגען פון דעם בעגאַבטען יודישען קינסטלער. מעהר איבער דער אויסשטעלונג אין מאָרגענדיגען נומער.

דער 25-יעהריגער יובילעאום פון סופליאָר שמואל לורנער.

פרייטאג אָוונד פייערט דער סופליאָר שמואל לורנער זיין 25-יעהריגען יובילעאום מיט אַ פייערליכע פאָרשטעלונג אין "סקאַלאַ"-טעאַטער. עס ווערט געשפּילט "דער סקוואַן פון ליבע", אַ קאָמישע אָפּערעטע.

צום סוף וועט פאָרקומען אַ דיווערטיסמענט מיט'ן אָנטייל פון דער בעקאַנטער סוברעטין אידא ערוועס.

די היגע טעאַטער-בעזוכער וועלען געוויס בעזוכען דעם יובילעאום פון אַ יודישען סופלער, וועלכער בעפינט זיך שוין 25 יאָהר אונטער דער ביהנע דורך בעזוכען די פאָרשטעלונג.

שטיצע פאַר גייסטיג אַרבייטסלאָזע.

דער אַרבייטסלאָזען-קאָמיטעט-פאָנד האָט בעקומען אַ סומע פאַר די גייסטיג אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען נאָך נישט בעקומען קיין שטיצע בעת דער לעצטער אויסצאָהלונג.

די אויסצאָהלונג וועט פאָרקומען דאָנערשטאַג 12 אַ זייגער מיטאַג. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נייער אינסטרוקציע וועגען די אויסצאָהלונגען פון שטיצע פאַר די גייסטיג אַרבייטסלאָזע, מוזען אַלע רעגיסטרירטע צושטעלען ביז'ן 16 ת. ח. בעשייניגונגען, בעשטעטיגונג פון דער פּאָליציי, אין וועלכען ס'ווערט אָנגעוויזען דער פאַמיליען-צושטאַנד פון אַרבייטסלאָזען, פערמעגען, צייט און אָרט פון וואוינען אין לאָדז.

צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג! (אויפרוף).

פאַרהאַן איצט אין לאָדז אַ גרויסע צאָהל אַנגעקומענע בכבוד'ע יודישע פאַמיליעס, וועלכע בלייבען אויף דעם קומענדיגען פסח אָהן שום מיטלען, אַז כדי זיי זאָלען קענען אַרויסצוהעלפען אין דעם פרט, אָרגאַנ. אין דער פאַריין "עזרה" זיין טראַדיציאָנעלע פסח-אַקציע פאַר די דאָזיגע נויטבעדירפטיגע בכבוד'ע יודישע פאַמיליעס.

כדי אָבער עס זאָל נישט געהן לאיבוד קיין איין גראָשען פון די געזאַמעלטע געלדער, האָבען מיר אַנשטאָט איינצוגעהן פערוואַלטונגען "דאַנק-קופּאָנען", אַרויסגעלאָזען אין צוזאַמען מיט די נאַציאָנאַלע הכנסה פּשוטע-דעם ווערען אויסשליסליך פאַר דעם דאָזיגען ציל צוזאַמען געגעבען, נישט האָבענדיג דערביי קיין שום זייטיגע אויסגאַבען.

עס ליגט דעריבער אַ היילינגער חוב אויף אַלע, וואָס בעקומען די דאָזיגע קופּאָנען, זיי אויסצונוצען, און דערמיט העלפען זיי בעפילאַ אין די זיי פיהרען אין ברייטען מאַסשטאַב די פסח אַקציע, פון וועלכער אַ פּאָר הונדערט יודישע פאַמיליעס וועלען בעקומען די נויטיגסטע פסח-פּראָדוקטען אַלס מאָות פסחים.

מיט דרך-ארץ

דער קאָמיטעט פון דער פסח-אַקציע ביי "עזרה"

נאָכמיטאָג-קאָנצערטען אין אַפּיצירען-קלוב.

כדי צו פערשטאַרקען די פאָנדען פון דער "געזעלשאַפט צו געבען הילף די אַלמנות און יתומים פון די געפאַלענע זעלנער" אָרדענט איין דער היגער אָפיצירען-קרייס יעדען זונטאָג נאָכמיטאָג קינדער-קאָנצערטען אין לאָקאַל פון אָפיצירען-קלוב אַלעע-קאָשטשושקי 1. דעם פערגאַנגענעם זונטאָג איז אויפ'ן נאָכמיטאָג-קאָנצערט אויפגעטרעטען די זינגערין פרוי אַבראַמאָוויטש, אַ שילערין פון דער בעקאַנטער היגער אָפּערן-קינסטלערין פרוי בראָניסלאַווא אַלעצקאַ. די סאָליסטין, וועלכע בעזיצט אַ פיינע שטימע, האָט פאָרגעטראָגען עטליכע געזאַנג-נומערן מיט גרויס ערפאָלג. אַקאָמפּאַנירט דער קינסטלערין האָט יונגער פּיאַניסט ח' קאָשולקער.

ביליגע קאָנצערטען פאַר אַרבייטער.

די מוזיק-ליבהאַבער געזעלשאַפט, וואָס עקזיסטירט שוין אין לאָדז זייט 8 יאָהר, האָט אין פערשטענדיגונג מיט די היגע אַרבייטער און קולטור געזעלשאַפטען בעשלאָסען איינצואָרדנען ביליגע קאָנצערטען פאַר די מיטגלידער פון די פעראיינען און געזעלשאַפטען.

פון די יודישע פעראיינען בעטייליגט זיך אין דער אַקציע דער לאָדזער יודישער קולטור-אמט (ווסכאָדניאַ 70).

דער ערשטער קאָנצערט קומט פאָר דעם נאָהענטסטען זונטאָג, 10 אַפּריל אין זאַל פון דער געזעלשאַפט (מאָניושקאַ 1) אונטער אָנטייל פון "גראַנד האָטעל".

די פאַרשטעהער פון דער פינאַנץ-מאַכט פנים אל פנים מיט די שטייער-צאָהלער.

נעכטיגער רעפעראַט פון נאַטשעלניק גאַרמאַט אין צענטראַ עו סוחרים-פעראיין פּיעטריקאָווער 10.

(ג) נעכטען אָוונד איז אין צענטראַלען יודישען סוחרים- און פאַבריקאַנטען פעראיין (פּעטריקאָווער 10) פאָרגעקומען אַ פאָרזאַמלונג וועגען הכנסה-שטייער פון הויפּט-שעף פון דער צווייטער שטייער-קאַמער, ח' גאַרמאַט. צו דער פאָרזאַמלונג זענען געקומען העכערע פינאַנץ-בעאַמטע ווי די נאַטשעלניקעס טאָפּאָלינסקי, דוהל, בושעסקי, פּיאַבעצקי, גראַלינסקי, ניידער, קערסקי, ד"ר משסינגער, ד"ר קאַלינאָווסקי, ווערטהיים, יאַשינסקי, ושמינראַרסקי, דאָנענטאַל, פּאָרטוגאַלסקי, מאַבישעוו, העשעברג, וואָרינסקי, אינזש. שאַפּלאַנד, ויליסקאַ, דער לאָנזשאַק פון דער שטייער-אַבטיילונג ביים מאַגיסטראַט, קולאָנאַוויטש, לייטער קאָשאַמיקרטשאַק, גאָלאַס, ראַנגער ווי אויך אַ רייהע רעפערענטען פון די שטייער-אַמטען און די דירעקטאָרען פון דער אַקציען-געזעלשאַפט לאָדזשער אין אַנדערע.

וויצע-פּרעזעס ח' פרעהליך האָט בעגריסט די אַנוועזענדע פאָרשטעהער פון דער פינאַנץ-מאַכט מיט'ן שעף ח' גאַרמאַט בראש, די דעלעגאַטען פון די פאַרשידענע פעראיינען, די פּרעסע און דעם רעפ. ד"ר ראָזענבלאַט.

דאַן האָט נאַטשעלניק ה' גאַרמאַט זייענדיג געהאַלטען זיין רעפעראַט, וואָס איז געווען דורכגעפלאָכטען מיט פּראַקטישע צווייזונגען, פאַר די צאָהלער פון הכנסה-שטייער און ווינקיג פאַר די פאַרטרעטער אין די שטייער-קאָמיסיעס.

דער רעפערענט בעטאָנט, אַז ער וויל נישט רעדען וועגען די איינצעלנע אַרטיקלען פון אוסטאַווע און נישט וועגען די פּרטים פון די אויספיהר-פאַרשריפטען. לויט'ן אוסטאַווו פון הכנסה-שטייער מוז יעדער הויז-ווירט און יעדער לאָקאַטאָר צום סוף פון יעדען יאָהר פאָרשטעלען דער שטייער-מאַכט אַ רשימה פון די, וואָס האָבען אַ ווערכסטעלונג הכנסה. ביים אויספילען די דאָזיגע בלאַנקעטען בעגעהן מענשען טעותים, דאָס איז זעהר אַ קאַרדינאַלער ענין, ווייל אויב אַ לאָקאַטאָר, למשל, גיט נישט אָן אין דער רשימה זיין סובלאָקאַטאָר, לויט דערפון דער לאָקאַטאָר אַליין. אַוועלכע און אַנדערע פעלען פון אויסמיידען דאָס צאָהלען שטייער, ברענגט דערצו, אַז דאָס שלאָגט זיך אָב אויפ'ן אַלגעמיינעם קאָנטינגענט און פאַר יעדען שטייער-צאָהלער פאַלט אויס, אַזוי צו זאָגען, אַ גרעסערן סכום בנוגע קינדער, וואָס זענען עלטער פון 16 יאָהר און לערנען צ. ב. אין שולע, האָט דאָס מיניסטעריום אָנערקענט הנחות.

יא, אויפ'ן כמך פון די דאָזיגע בלאַנקעטען-רשימות ווערט צונויפגעשטעלט די סכומע פון הכנסה-שטייער, דער חשבון איז ערשטער אָפּגעגעבען דעקלאַראַציעס. הײַ-יאָהר דאַרפען די דעקלאַראַציעס אָבגעגעבען ווערען ביז'ן 1. מאַי. די דעקלאַראַציעס שפּילען אַ גרויסע ראָל ביי דער אויסמעסטונג פון שטייער. דאָס ערגסטע איז, וואָס אַ סך שטייער-צאָהלער רעכענען זיך נישט מיט דער געזעצליכקייט פון די אָנגעמעלדעטע ציפערן וועגען דער הכנסה, און דאָס איז גורם ספקות ביי די שטייער-אָרגאַנען. און נאָך ערגער איז דער אומשטאַנד פון פיקטיווע דעקלאַראַציעס. די פינאַנץ-בעאַמטע האָבען אפילו זיך שוין אָנגעשטויסען אויף דעקלאַראַציעס פון מאַסען-אַרבעט, שאַבלאָנע ענטפערס, דערפון נעמט זיך דאָס שטענדיגע בעקלאָגען זיך פון די שטייער-צאָהלער. די אויסמעסטונגס-אָרגאַנען טראַכטען דעריבער לייכט די אָבגעגעבענע דעקלאַראַציעס. דערביי לייגען אַ סך אומשולדיגע שטייער-צאָהלער, וואָס ווערען בע'עולה'ט צוליב דער לייכט זיניגקייט פון דער רוב שטייער-צאָהלער.

די שטייער-אָרגאַנען לעגען אויך גרויס געוויכט אויף די זאַלקעגער, ווייל זיי זענען געשיקט פון פּראָפעסיאָנעלע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס און שטעהן אויף דער נויטיגער הויך פון פאַך-צוגרייטונגען. מען שטיצט זיך שטאַרק דערויף.

שלעכט איז לויט'ן רעדנער, דער אומשטאַנד, וואָס מען פיהרט נישט געהעריגע האַנדעלס-ביכער, אָדער מען רינקט זיך ביים אָנגעבען די הכנסה לויט'ן איינפאַל און בכלל אָהן וועלכען עס איז יסוד. דער צעמענט פאַר בעשטימען די הכנסה איז דער איינגענטליכער אומזאַץ. הנחות קאָנען געמאַכט ווערען נאָר יענע שטייער-צאָהלער, וואָס שטעלען צו פּעסטע ציפערן.

און דער כוח: געשרעקט שטייער-צאָהלער, אַז פון'ן 1 מאַי מוז יעדער פאַבריקאַנט דעם הכנסה-שטייער אין דער הויך פון אַ האַלבער פּראָצ., וועלכע ער האָט אַליין אָנגעגעבען אין דער דעקלאַראַציע. נאָך דעם טערמין צאָהלט מען שטראָף-פּראָצענטער.

דערמיט איז געענדיגט דער רעפעראַט. עס הויבען זיך אָן פראַגען. אינזש. פּראַשקער בעמערקט, אַז די זאַלקעגער קוקען אויף אַלע שטייער-צאָהלער ווי אויף וואָלילהאַבענדע. דעריבער איז אונזער אַלגעמיין קרומ'ע אַ פאַרשטעגדליכע אויך די פינאַנץ-בעאַמטע קוקען אויף די צאָהלער מיט ראָזע ברילען. דער דאָזיגער אָפּטימיזם איז נישט אויפ'ן אָרט, ווייל די איצטיגע צייט פאַר'ן סוחר איז שווער, מען אַרבייט אויפ'ן שמיקעל ברויט מיט בלוט און שווייס; כדי צו דעקען די מעגליכע פאַרפליכטונגען פאַר קויפט מען סחורה אָהן פערדינסט, אַפילו מיט היזק. פון וואָס עס לעבען הײַנט סוחרים? ס'איז פּאַראַדאָקסאַל, אָבער אמת, אַז סוחרים לעבען הײַנט פון... רעפּוציוט. אינזש. פּראַשקער האַלט, אַז קודם כל איז וויכטיג דאָס אָבשטעלען די עקזעקוציעס פאַר'ן בעצאָהלען די אַפּעלאַציעס.

עס ווערען געשטעלט נאָך אַ רייהע פראַגען פון די ה"ה וויצע-פּרעזעס פּרעהליך, ד"ר גלאַזער, פּרעזעס שיק, אינזש. זויבערמאַן. דער פּרעלעגענט ענטפערט אַלעמען.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

„פּישער"...

עס נעהמט נאָר נישט אין דעם נאָמען. עס האָט געקאָנט זיין אַנ'אַנדער צופעליגער פערזאָן מיט אַנ'אַנדער נאָמען, א גאַנץ זייטיגע, דוגמעלע בעשעפעניש. וואָס זאָל זיך נעהמען דאָס רעכט מכבד זיין די עפענטליכע מיינונג פון אַמעריקאַ מיט אַרטיקלען וועגען דעם פּוילישען יודענטום. עס האָט געקאָנט טרעפען, אַז עמיצער, וואָס האָט בכלל קיין שום שייכות נישט צו דער יודישער פּרעסע, אָדער צום יודישען עפענטליכען לעבען, זאָל קומען מיט רכילות אויף איינעם פון די גרעסטע יודישע שובים דערפאַר, ווייל ס'ווערען דאָרט פערשוואונדעט „דזשאָינט"-געלדער...

פאַר אונז איז דער נישטיגער זשורנאַליסט לואי פישער מיט זיינע „סענסאַציאָנעלע" אַרטיקלען אין דער ניו-יאָרקער ענגלישער וואָכענשריפט „נייישאַן" נישט מעהר, ווי א אַנאָנים. וועגען איהם איז נישטאָ וואָס צו רעדען.

וויכטיג איז דער איינדרוק, וואָס אַזאַ געמיינע פּען האָט געקאָנט גרויסרופען אי אין וואַרשא, אי אין ניו-יאָרק. לויט דער אויפרעגונג אין די יודישע קרייזען אין וואַרשא און לויט די אויספיהרליכע און צאָהלרייכע פּראָטעסטען, הכחשות און ערקלערונגען מצד יודישע דעפּוטאַטען, סענאַטאָרען און אַלערלייע פערדינסטפולע געזעלשאַפטליכע טוער, קאָן מען פערשטעה'ן, אַז אין די ניו-יאָרקער „דזשאָינט"-קרייזען האָט מען זיך דערשראָקען. ווער ווייסט, אפשר ווערען טאַקי פערשטויבט און צו נישט געמאַכט יודישע געלדער, געזאַמעלט מיט אַזאַ שווערער מיה פאַר הילפס-נויטיגע צווישען אַמעריקאַנער יודען.

אָט אין דעם איינדרוק און אין דער אומרוה ליגט דער אונאָנגענעהמער בייגעשמאַק. ווי בעקאַנט, ווערען די אַמעריקאַנישע געלד-מיטלען איבערגעגעבען נישט אין הענד פון איינצעלנע פערוואַלטערס, נאָר פון געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס און עפענטליכע אַנשטאַלטען. די אַרבייט נעמט אונטער דער פיהרערשאַפט פון פּראָמינענטע עפענטליכע, אויסגעהאַלטענע פערזאָנען, אונטער א שטענדיגער געזעלשאַפטליכער קאָנטראָל.

פון וואַנען זשע קומט די אויפרעגונג?

איז דאָס נאָר צוליב דעם, וואָס איינער א פישער האָט אויסגעטראַטען שמוץ?

מען פערשטעהט נישט גוט דעם דאָזיגען פישער-ענין. נאָך די וואַרשאַווער ערקלערונגען וואָלט איצט בעדאַרפט קומען אַנ'ערקלערונג פון יענער זייט ים...

וו. גראַסמאַן.

אָפענער בריף

צו די הערען מיניסטאָרען פון עפענטליכע אַרבייט: י. מאָראַטשעווסקי און אַרבייטס-מיניסטער ד"ר יורקעוויטש.

חשוב'ע הערען!

אויף דער זיצונג פון די פעראייניגטע סיים-קאָמיסיעס פון אַרבייטס-שיץ און עפענטליכע אַרבייטען, וואָס איז בשעתו פאָרגעקומען, האָבען די אויס-וועגליכע מיטלען געזוכט דער זיך פערגרעסערנדיגער אַרבייטסלאָזיגקייט, האָב איך פאַרגעשטעלט מיין קוק אויף דער זאַך.

ביי דער געלעגענהייט האָב איך אויפמערקזאַם געמאַכט אויף א רייהע חסרונות ביים בעשעפטיגען אַרבייטסלאָזע אויף עפענטליכע אַרבייטען, וואָס ווערען דורכגעפיהרט דורך דער מלוכה און די זעלבסטפערוואַלטונגען און וועלכע בעוויזען פערשידענע קאַטעגאָריעס אַרבייטער בעזונדערס יודישע.

דערויף האָבען די פעראייניגטע קאָמיסיעס איינשטימיג אָנגענומען דעם פאָלגענדען פאָרשלאַג מיינעם: „די פעראייניגטע קאָמיסיעס פון אַרבייטס-שיץ און עפענטליכע אַרבייטען בעשליסען, אַז ביים בעשעפטיגען אַרבייטסלאָזע אויף עפענטליכע אַרבייטען דאַרף נישט געמאַכט ווערען קיין אונטערשייד צווישען פּוילישע און נישט-פּוילישע אַרבייטער אַזוי ווי צווישען אַרבייטסלאָזע, וואָס בעקומען אונטערשטיצונגען און די יעניגע, וואָס אויף זיי איז פון איצט נישט חל דאָס געזעץ וועגען אַרבייטסלאָזיגקייט — און צום סוף, נישט צו מאַכען קיין אונטערשייד צווישען די אַנגעהעריגע פון פערשידענע נאַציעס.

עס האָט מיך זעהר געפרעהט, וואָס דאָס מיניסטעריום פאַר עפענטליכע אַרבייטען אַזוי גוט, ווי דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום האָבען אויסגענוצט מיין איניציאַטיוו און אויף גרונד פון מיין פאָרשלאַג, וואָס איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען דורך די פעראייניגטע קאָמיסיעס, האָבען זיי אַרויסגעגעבען צווייי פאַראָרדענונגען די ענטשפּרעכענדע אינסטרוקציעס.

לוידער ווערען די דאָזיגע אינסטרוקציעס אין דער פּראַקטיק נישט אויסגעפיהרט.

די לעצטע פאַרפאַלען אָפּער אין לאָדז געהען איבער מיט ווייטער אָפּגעגעבען און אינטערעסירען צוליב יעדע טרעניג.

דער לאָדזשער מאַגיסטראַט טרעט איצט צו דורכצופיהרען עפענטליכע אַרבייטען און אין זיין פערשטיינדענקייט האָט ער אָבגעטרעטען דאָס רעכט אנצונעהמען אַרבייטער אויף די דערמאָנטע אַרבייטען די אָרטיגע פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס. אויף אַזאַ אופן האָבען די ענדעקישע און נ"ד-קישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען בעקומען 80 פּראָצ. פון די אַרבייטען, די קלאַסען-פעראייניגען 20 פּראָצ. יודען אָבער דערלאָזט מען צו די דאָזיגע אַרבייטען איבערהויפּט נישט.

אויך לאָזט אַז א זייט דעם אומשטאַנד, וואָס די דערמאָנטע פאַרפאַלען ערקלערען אָמבעסטימט די סבות, פאַר וואָס מיר אָפּשאַצענדיג די ווירקליכע לאַגע, האָבען געהאַלטען פאַרנויטיג צו שאַפען אין דער אונזערער יודישער פּראָפעסיאָנעלער אָרגאַניזאַציע א אָרגאַן פאַר דער פערטיידיגונג פון די אינטערעסען פון די יודישע אַרבייטער.

אָבער מצד דער צענטראַל-מאַכט מעגען מיר ערוואַרטען א תיכף'דיגען אַריינמישען זיך, כדי צו בעזייטיגען די אומערהערטע עולה און צו פערזיכערן, אַז אין לאָדז אַזוי גוט ווי אין גאַנץ פּוילען זאָלען אונפּאַרטייאיש אָנגעוועגדעט ווערען די בעטרעפענדע צירקולאַרען פון מיניסטעריום, און די איינשטימיגע בעשלוסען פון דער סיים-קאָמיסיע.

מיט גרויס כבוד
צבי העלער
סיים-דעפוטאַט

הויכע אויסצייכנונג פון א יודישען מלוכה-בעאַמטען.

בודאַפּעשט. (י.ט.א.) דעם אונגאַרישען פאָסט-בעאַמטען מיט'ן טיטעל: דעם לאַנגיעהריגער פּאָסט-דירעקטאָר, פּראָפּ איז בעעהרט געוואָרען מיט א הויכען אָרדען פאַר זיינע גרויסע בירגערליכע פערדינסטען. ד"ר פּאָפּ נעמט אַנ'אַקטיווען אַנטייל אין יודישען לעבען און האָט אויך גרויסע פערדינסטען ביי דער שאַפונג פון דער פּרעס-פּעלקסינא געזעלשאַפט אין אונגאַרן.

מ'קען שוין אויפמאַנען געלד פון אַמעריקאַנער פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען:

(א בריף פון ניו-יאָרק, ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט")

פון ב. סמאָליאַר.

טויזענדער רוסישע יודען, וואָס זענען איצט צווישען און צושפּרייט איבער פערשידענע לענדער אין אייראָפּא, וועלען אויפנעהמען מיט גרויס פרייד די נייעס, אַז זיי וועלען אין אַמעריקא קענען אויסמאָהנען דאָס געלד, וואָס זיי האָבען אַמאָל, אין די גוטע יאָהרען, איינגעצאָהלט אין רוסלאַנד צו די אַמעריקאַנער פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען.

נישט איין יוד, וואָס איז פאַר דער מלחמה געוועזען גענוג פערמעגליך אין רוסלאַנד אויף אַרויסצונעהמען לעבענס-פערזיכערונג פון אַמעריקאַנער פּראָכירונג געזעלשאַפטען, לעבט איצט אין אָריעמקייט. די הונדערטער, אָדער אפשר טויזענטער דאָלאַרס, וואָס ער האָט אַמאָל איינגעצאָהלט אויף זיין „פּראָטעקשאָן", וואָלטען איהם איצט זיכער גוט צונוץ געקומען. ער וואָלט זיך געקענט שטעלען אויף זיינע אייגענע פיס.

א גרופּע אַזעלכע פערסטראַכירטע האָבען זיך דערפאַר מיט צוויי יאָהר צוריק אָרגאַניזירט און אַריבערגעשיקט קיין אַמעריקא דעם יודישען אַדוואָקאַט און טוער הענריק שלאָסבערג. ער זאָל אויסנעהמען דורך דעם אַמעריקאַנער געריכט די תביעות פון די רוסישע פערזיכערטע און זעהן, אַז די אַמעריקאַנער פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען זאָלען געצוואונגען ווערען דורך געריכט אויסצוצאָהלען די פונען געלד, וואָס מען האָט אין רוסלאַנד איינגעצאָהלט אין די אַפּטיילונגען פון די דאָזיגע אַמעריקאַנער געזעלשאַפטען.

ניט קיין גרינג שטיקעל אַרבייט איז דאָס געווען פאַר אַדוואָקאַט שלאָסבערג. די אַמעריקאַנער געזעלשאַפטען האָבען אין געריכט גע'טענה'ט, אַז צוליב דעם, וואָס די סאָוויעטישע רעגירונג האָט קאָנפיסקירט זייער גאַנץ פערמעגען און אַלע זייערע באַנקען אין רוסלאַנד, איז נאַטירליך, אַז די פערזיכערונג-פּרעמיעס פון די רוסישע פערזיכערטע זאָלען אינגאַנצען בטל ווערען. „מיר וועלען אויסצאָהלען די דאָזיגע פּרעמיעס בלויז דאַן, ווען די רוסישע רעגירונג וועט אָנערקענען אונזערע חוב און וועט אונז אומקערען צוריק די געלדער, וואָס זי האָט ביי אונז קאָנפיסקירט". האָבען די פערטרעטער פון די דאָזיגע געזעלשאַפטען גע'טענה'ט אין געריכט אויף אַדוואָקאַט שלאָסבערג'ס קלאַגע.

די לאַגע פון דעם ריכטער איז געווען א קאָמפּליצירטע, וואָרען, אַז די אַנקלאַגער זענען געווען גערעכט וואָס עס הייסט אַז די אַמעריקאַנער פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען וואָלטען געמוזט אויסצאָהלען רוסישע בירגער מיליאָנען דאָלאַרס, און דאָס וואָלט די געזעלשאַפטען געשטעלט אין זעהר א שווערער לאַגע, פון דער צווייטער זייט האָט אָבער אויך געמוזט אָנערקענט ווערען דער פאַקט, אַז די מענשען, וואָס מאָהנען איצט געלד ביי די אַמעריקאַנער פערזיכערונגס-קאָמפּאַניעס האָבען דאָך דאָס דאָזיגע געלד פאַרט אַמאָל איינגעצאָהלט און זענען בערעכטיגט דאָס צו מאָהנען.

איז דאָס געריכט געפאַלען אויף א שכל און האָט אַרויסגעגעבען אַנ'אורטייל אַז די פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען דאַרפען טאַקע בעצאָהלען די רוסישע בירגער דאָס געלד, וואָס זיי האָבען איינגעצאָהלט, אָבער דאָס דאַרף געשען ווערען ניט פריהער, ווי אין דרייסיג טאָג נאָכדעם ווי רוסלאַנד וועט אָנערקענט ווערען פון אַמעריקא.

דער שכל איז געווען א פּראָטעסט, אויב רוסלאַנד וועט אָנערקענט ווערען פון אַמעריקא, דאַן וועט מען אין פערלויף פון דרייסיג טאָג צייט קענען געפינען א וועג, ווי אַזוי די דאָזיגע פראַגע זאָל אויסגעגלייכט ווערען, פונקט ווי מען וועט מוזען א וועג אויף אויסצוגלייכען אַנדערע קאָמפּליצירטע פראַגען פון חובות, ווען רוסלאַנד איז שולדיג אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען.

די געזעלשאַפטען זענען, ווייזט אויס, געווען צופרידען מיט דעם אורטייל. אומצופרידען איז אָבער געבליבען אַדוואָקאַט שלאָסבערג, צוליב דעם, וואָס ער האָט אין אַמעריקא לאַנג ניט געקענט פערברענגען. האָט ער בעוואָלמעכטיגט אַמעריקאַנער אַדוואָקאַטען צו אַפּעלירען געגען דעם אורטייל אין א העכערען געריכט. דער רעזולטאַט פון דער דאָזיגער אַפּעלאַציע האָט געפיהרט דערצו, אַז היינטיגע וואָך זאָל דאָס העכערע געריכט אָנערקענען די גערעכטע טענות פון די רוסישע מאָהנער און אַנולירען דעם אורטייל פון דעם נידעריגען געריכט.

דער דאָזיגער בעשלוס איז א גוטע נייעס פאַר א היבשער צאָהל רוסישע יודען, עס ווערט אָפּגעשאַצט, אַז איבער דריי טויזענד יודישע מאָהנער זענען פאַראַן איצט אין פערשידענע לענדער פון אייראָפּא, וואָס זענען בערעכטיגט צו מאָהנען געלד פון די אַמעריקאַנער פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען. א גרויסע צאָהל פון זיי האָבען זיך שוין כמעט געהאַט מיאש געווען פון דעם געלד.

איצט זענען זייערע טענות אָנערקענט געוואָרען דורך דעם אַמעריקאַנער געריכט. זיי וועלען קענען אויסמאָהנען זייער געלד מיט נאָר קליינע שהיות... טען. וואָס דאָס בעדייט פאַר רואינירטע יודישע וואַנדערער איז גרינג זיך פאָרצושטעלען...

צערעס שפּייזע-פּעטס

איז פריש אָנגעקומען און איז צו בעקומען איז אַלע ערהליכע געשעפטען. די אויסאַרבייטונג פון צערעס שפּייזע-פּעטס אין אונזערע פאַבריקען שטעהט שטענדיג אונטער דער פּערזענליכער, ריטועלער השגחה פון הרב ר' שמחה פרענקעל (סקאַרזינא) און קאָן דורך אַלע גלויביגע בענוצט ווערען.

Saturnia S. A. Warszawa.

יודישע נייעס.

יודישע לאַנדווירטשאַפטס-באַנק איז ליטע אנגעהויבען זיין טעטיגקייט.

קאָוונע. (י.ט.א.) דעם 1-טען אַפּריל האָט זיך געעפענט אין קאָוונע דער יודישער לאַנדווירטשאַפטס-באַנק. אַלס פאָרזיצער פון דער פערוואַלטונג פון באַנק איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער פאָרזיצער פון קאָוונער שטאָט-ראַט און באַוואוסטער עסקן ר' משולם וואָלף. די פערוואַלטונג פון באַנק בעשטעהט א העלפט פון פערשטעהער פון יודישע אָרגאַניזאַציעס ווי „אָרט", יודישע טעמפּראָקציע א. א. ו. אויף דער גרינדונגס-פערזאַמלונג פון באַנק איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען דעלעגאַציעס צום „דזשאָינט" און „אָרט", אַז זיי זאָלען אונטערשטיצען דעם באַנק מיט קרעדיטען.

עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען, אַז בעת דער ערשטער געלעגענהייט זאָלען געשיקט ווערען דעלעגאַציעס צו די יודיש ליטווישע לאַנדסמאַנשאַפטען אין אַמעריקא און אַפריקא אַז זיי זאָלען געבען א הלוואה פאַרן לאַנדווירטשאַפטס-באַנק.

פּראָפ. דר. לעאָ אשער-אויסלענדישער מיטגליד פון דער מעדיצין-אַקאַדעמיע אין רוים.

בערלין. (י.ט.א.) דער אוניווערזיטעט-פּראָפעסאָר אין בערלין דר. לעאָ אשער איז בעשטימט געוואָרען דורך דער קעניגליכער מעדיצין-אַקאַדעמיע אין רוים אַלס אויסלענדישער מיטגליד פון דער אַקאַדעמיע.

100,000 דאָלאַר אויף איינאָרדנען שפּיל-פּלעצער אין א"י.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) די נישט לאַנג פערשטאָרבענע כלל-טוערין אין פילאַדעלפיע פרוי גוגענהיימער האָט פערשריבען אין איהר צוואה א סומע פון 100,000 דאָלאַר אויף איינאָרדנען שפּיל-פּלעצער אין ארץ-ישראל.

קופּאָן № 80
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פון'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מיטוואָך ד. 6 אַפּריל פון 8—9 אָוו.

מעכאַנישע מצות.

(פעליעטאָן) ❀❀❀ פון י. אָבערזשאַנעק.

די לעצטע יאָהרען, האָט לאָדז בעקומען א שטאַרקען צו „צענטראַליזאַציע", מ'האַלט זיך אין איין צענטראַליזירען: צענטראַלער פוהרים-פעראיין, צענטראַלער קליינהענדלער-פעראיין, צענטראַל-באַר, צענטראַל-מעהלצייצונג און אַנדערע צענטראַליזאַציעס.

וואָס דאַרפט איהר מעהר: אפילו א בעקערייי האָבען מיר אויך שוין א „צענטראַליזירטע":

נעמען זיך צוזאַמען עטליכע בעקערס און מ'מאַכט א'„צענטראַלע מצה-בעקערייי".

לאָדזשער מענשען. לאָדזשער פוהר'ישע בעגריפען, ס'קאַלקולירט זיך בעסער: צו וואָס דאַרפען פינף בעקערס האָבען אַ'עסק מיט פינף משגיחים, פינף „הכשירים", פינף לעקשלען, צו וואָס דאַרף יעדער בעקער בעזונדער יעדען טאָג אונטערהאַנדלען, צי מ'קען האָבען איין משגיח, איין הכשר, לעקשל, און דער עיקר, ס'נעהמט מעכאַניש!

אַמאָל האָט מען געזאָגט, אַז אין לאָדז רוקט מען אַריין אין דער מאַשין א לעבעדיגען שעפס און ס'פליהט אַרויס א פערטיגער — פּראַקטיש...

אמנם זעהען מיר שוין גרעסערע וואונדער: מצות ווערען געבאַקען אין א פאַבריק מיט מאַשינען, מיט מייסטערס, מיט א קוימען, אויף עלעקטרישען בעטריב, פון מעהל-זאַק ביז די מצה ווערט איינגעפּאַקט אין פּעקעל געדויערט ס"ה אָרום און אָרום — אַכט מינוט.

ס'זענען אפילו פערהאַן שטעט, וואו די „מצה-אינדוסטריע" איז א יאָהרליכער פּראָיקעל, פון וואָס דאָס גאַנצע שטעטעל דערנעהרט זיך, אַזוי ווי בעז אונז אין לאָדז זענען פערהאַן וועבער, שערער, פאַרבער, שפּינער, אַזוי געפינט איהר אין די מצה-אינדוסטריע-שטעט: רעדלער, קנעטער, וואַרגלער, שיבער, הייצער, משגיחים און אַנדערע מצה-ספּעציאַליסטען.

די שטעט אַרבייטען אויף פּראָט, פּורים-צייט הויבט זיך אָן דער עקספּאָרט.

מ'עקספּאָרטירט די „פּראָדוקציע" בכל תפוצות ישראל, די „סחורה" איז פערזעהן מיט שטעמפּעלען, מיט הכשירים פון גאונים און צדיקים און ווערען פון די ערטיגע רבנים פּראָטעקשירט למהדרין מן המהדרין.

ווי מיר זעהען, הויבט זיך איצט אָן צו ענטוויקלען דאָס גאַנצע „מעכאַנישע" אַרטיקעל און ווערט א גאַנגבאַרע סחורה. אויב עס זאָל ווייטער אַזוי געהן, וועלען אין די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צוקומען נייע „צווייגען", ווי, למשל: קנעטער-בראַנזשע, שיבער-סעקציע, רעדלער-פאַך א. א. ו.

ביים וועקזשעווסקער-פעראיין וועט געוואָרען אַן אויפלעבונג, ס'וועלען צוקומען מצה-וועקזשעווער, מ'וועט מאַכען מצה-קאָלעקטיוען, צום מיניסטער וועלען געשיקט ווערען מצה-דעלעגאַציעס, יעדען פאַר פסח וועלען מיר געהאַט אַלגעמיינע מצה-שטרייקען, אין וואַרשא וועלען פאָרקומען אין מיניסטעריום מצה-אַרביטראַזש-זיצונגען, ס'וועט געווערען אַנ'אויפלעבונג אין לאָדזשער אינדוסטריע-וועלט.

אַזוי אָבער ווי אונזער ראַבינאַט איז געגען דער טעכניק, שטעהען מיר ווייט פון דער בעוואוסטער גרויס-אינדוסטריעלער לודוויג גייער מיט א הונדערט יאָהר צוריק:

מיט הונדערט יאָהר צוריק — דערצעהלען די זקני לאָדז — האָט גייער אויפגעשטעלט די ערשטע מעכאַנישע פאַבריק. האָט דאָס נישט געשמעקט די אַלטע איינגעזעסענע האַנד-וועבער און זיי האָבען שטאַרק פּראָטעסטירט געגען דעם הויכען „פּייפער". דער „הימעל-קראַצער" האָט זיי געגען געשטאָכען אין די אויגען. נאָר לאַנג האָט געדויערט, ביז די בעגנער פון דער טעכניק האָבען זיך בערוהיגט.

אונזער ראַבינאַט ווייסט, אַז מצות האָבען אונזערע ברידער אין מדבר געבאַקען אויף דער זון. מצות מוזען האָבען א „גריף", אַז מ'עסט א מצה דאַרף זיין „הימלפלך" אין מויל, מ'דאַרף שפּירען, אַז מ'עסט א מצה דאַרף מען קיינען מיט די באַק-ציין... עסענדיג א מצה דאַרף דער יוד אין זינען האָבען דעם „בזיעת אפיך תאכל לחם", מיט שווייס אויף דעם פנים זאָלסט קנאַקען... און וויסען דערפּסטו, יודעלע, אַז מצה איז „לחם עני", אַנ'אָרימאַן קומט נישט אָן אַזוי גרינג ס'לעבען, נישט אַזוי גיך: הויק, שטויק און פערטיג א מצה!... מ'דאַרף מאַכען א טייגעל, א „מייערע", מ'דאַרף קנעטען, וואַרגלען, רעדלען, שיבען, פערשייבען, אַרויסשיבען און ביז מ'זעהט אַרויס א מצה פון אויוען, ווערט דיר גרין און געל, אָבער מעכאַנישע אַרבייטן ווערען א טייגעל און ס'פליהט אַרויס א פערטיגע, געבעקענע, א קנאַקעדיגע מצה, לפסח הדבר דומה! דאָס איז דאָך גאָר נישט יודישלעך!..

אַזוי טענה'ט דער לאָדזשער ראַבינאַט: מצות מוזען זיין „רענטשנע", מעכאַנישע מצות זענען נישט ספק דין.

אַנדערע רבנים דרינגען גראָד דעם היפוך: מצות דאַרפען געמאַכט ווערען בחפזון, אין איילעניש, און ווער איילט זיך נאָך אַזוי שטאַרק, ווי א מאַשין?...

איצט שטעה איך פאַר א גרויסען ספק: צי זאָל איך קויפען האַנד-מצות, ווי עס פּערגט דער היגער ראַבינאַט, אָדער ס'זאָל זיך פערלאָזען אויף דעם הכשר פון א פּאָר מנינים „זאַטיקעצאָווע" רבנים?

אייגס, זעהט איהר, פערדרוסט מיך נאָר: פאַרוואָס די רבנים פון אַנדערע שטעט אין פּוילען זענען אַזוי לייכט אויף דער נשמה און האָבען אָהן שום „קוגצען" אַרויסגעגעבען הכשירים אויף מאַשין-מצות, פאַרוואָס האָבען די רבנים ניט אָנגענומען „אַנ'איינהייטליכען" דין, וואָלט איך דאָך פערשפּאַרט אַריינצופאַלען אין ספיקות, און אפשר וועט זיך נאָך דער היגער ראַבינאַט איבערלעגען, ווי זאָגט איהר: הפה שאסר הפה שהתיר"...

בייטאג פיהרט ער די מאמע צו דער חופה אין אמעריקא און אין אווענד פאהרט ער איבער א מיידעל אין פאריז.

א מע קווירדיגער פלאנטער מיט א רייכעו אמעריקאנער.

דער פאריזער קאָרעספּאָנדענט פון „פאָרווערטס" גיט איבער פאָלגענדע אינטערעסאַנטע געשיכטע:

לעצטענס האָט מען דאָ געהאַט צו פיל צו ריידען וועגען דעם רייכען אמעריקאנער מר. האָראַס ראָדוש, פון דעטראָיט, וועלכער האָט אין די פערגאַנגענע יאָהרען איינציגע מאָל בעזוכט פאריז.

ערהאַלט ער, מיסטער ראָדוש, פון דעטראָיט מיט א פאר וואָכען צוריק א בריף פון פאריז, וועלכער איז איהם מודיע אז דער פאריזער קרימינעלער טריבונאל האָט איהם פער'משפט אונטער די אויגען צו צוויי מאָנאַטען שווערע תפיסה און אז ער ווערט איצט געזוכט דורך דער פאריזער פאָליציי.

וואָס האָט צו איהם דער פאריזער טריבונאל?

דערפאר, וואָס ער האָט דעם 15 מאי, ווייענדיג האַלב-שכור'לעך, אריבער-געפאָהרען א יונגע ערימע מיידעל אין דעם „בולאָנער וואַלד", וואו עס שפּאַציר-רען און לאָזען זיך וואוילגעהן די פער-זינטע רייכע פאַרלעך. דער מיסטער האָראַס ראָדוש האָט דאָ געקויפט פאר גוט געלט אַנ'אויטאָמאָביל, וועלכען ער פלעגט אַליין טרייבען. איז ער אין יענער ליכטיגער פריהלינגס-נאַכט געפאָהרען מיט א לוסטיגער געזעלשאַפט אין זיין אויטאָ-מאָביל, און ער האָט אזוי האַסטיג גע-טריבען זיין מאַשין, אז ער איז אריבער-געפאָהרען און שרעקליך צומזיק'ט איינער פון די פאריזער נאַכט-מיידלעך.

אויף די קולות פון דער צושטיגענער גרויס זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען די „אזשאַנעס" (פאָליציי-לייט) פון די דער-נעבענדיגע וועגען. זיי האָבען געטומלט גיימען. די שפּאַצירענדע האָבען זיך א האַרץ געטון נאָכיאָגען דעם אויטאָמאָביל. גלייך האָט זיך דער אויטאָ אנגעשטו-פען מיט זיין גאנצען אימפעט אן א גרויסען בוים. ערשט דאן האָבען זיירע נאָכיאָגערס צוזאַמען מיט די „אזשאַנעס" זיי געקענט פערהאַלטען. דער אַמעריקא-נער, וואָס האָט געטריבען די מאַשין האָט נישט פערשטאַנען קיין וואָרט פראַנ-צויזיש. דערפאר אָבער האָט איינע פון די דאַמען, אויף דעם פערלאַנג פון די „אזשאַנעס" געגעבען איהר אַדרעס. די איז געווען אַנ'אַמעריקאַנערין, פון דעט-ראָיט, מיט'ן נאָמען עלען רוס. וואָס אנבעטרעפט דעם הערר, וואָס האָט גע-פיהרט דעם אויטאָ, האָט זי געזאָגט, אז דאָס איז איהר מאַן, מיסטער האָראַס ראָדוש און אז זיי וואוינען צוזאַמען אין דעם בעוואוסטען האָטעל קלאַרידזש. האָט מען געמאַכט א „פּראָטאָקאָל". און דער הויפּט-פּאָליציגער האָט זיך פערפליכטעט נישט אַרעסטירען פון דאַנען ביז עס וועט פארקומען זיין משפט. אָבער אז עס איז געקומען דער טאָג, ווען מען האָט דעם שולדיגען געדארפט משפּט'ן, איז ער שוין נישט געווען אין פאריז, נישט ער און נישט זיין פרוי.

דאָס איז, אין קורצען, די געשיכטע, וואָס דער דעטראָיטער רייכער פאַבריקאַנט האָט זיך דערוואוסט מיט איינציגע וואָכען צוריק פון זיין פאריזער בעקאַנ-טען בריף. ער האָט זיך געכאַפּט פאר'ן קאָפּ. ער האָט ציטערש געמיינט, אז יע-נער לאַכט פון איהם: ווי קומט ער אין פאריז אין דעם פערגאַנגענעם חודש מאי, ווען ער איז גאָר אין יענעם פריהלינג נישט געווען אַרויסגעפאָהרען פון זיין דעטראָיט?!... אָבער וואָס מעהר ער האָט געטראַכט אַלץ ערנסטער איז איהם די זאַך אויסגעקומען. אָבער די גאַנצע מע-שיגונג מיט דעם אויטאָמאָביל אין דעם „בולאָנער וואַלד" איז איהם זעהר קשה-דיג געוואָרען... וואָרים זיין ווייב, איז דאָך טאַקע דאן געווען אין פאריז אין דעם פערגאַנגענעם מאי! און עס דאָך זיכער נישט אין גאַנצען אויסגע-טראַכט.

האָט זי זיך נאָך האַלבער נאַכט געלאָזט פיהרען אין א שכור'ער קאַמפּאַניע אין דעם בעוואוסטען „גן-עדן" פאר צו-לאָזענע פאַרלעך, און דעם „בולאָנער וואַלד"? און ווער איז עס יענער מאַנס-בול, וועלכען זי האָט אַרויסגעגעבען פאר איהר אייגענעם מאַן?... צוא ווער, איז דאָך ווירקליך אונגעהערט! אַז דאָס פאריז קאָן מאַכען!...

דער מיסטער ראָדוש האָט זיך פאר-דעם רעמענגיש געכיטען מיט דער ענט-שלאָסענקייט פון אַנ'אמת'ען אַמעריקאַ-נער. ער האָט פערשלאָגען, אז ער וועט אין פאריז, אויפ'ן אָרט גופא, די זאַך אויספאָרשען. אי, וואָס, מען וועט איהם דאָך דאָרטען ערקלערען, אָדער, אויפ'ן שלעכטסטען פאַל, משפט'ען פון דאָס נאָך? אדרבא, אַם דאָס וואָלט ער מאַכען וועלען. זאָל מען אַרויספינען די עדות, ערשט דאַן וועט דער גאַנצער פערפּלאָנ-טערטער ענין מסתמא זיך אויפקלערען!..

אנקומענדיג אין פאריז, האָט דער מאַן זיך גלייך געמעלדעט אליין און טריבונאַל אויפנעמענדיג צוערשט פאר זיך אַנ'אַדוואָקאַט.

אין געריכט האָט מיסטער ראָדוש גע'טענה'ט, אַז ער קאָן זיך גאָר נישט אַנדערש קענען אַלס שולדיג שוין דערפאר אַליין, וואָס ער איז דאַן גאָרנישט געווען אין פאריז.

— דעם 15. מאי פון דעם פערגאַנגענעם יאָהר — האָט ראָדוש געזאָגט — איז מיין ווייב טאַקע געווען דאָ און פאַ-ריז. איך, אָבער, בין דאַן געווען אין אַמעריקא. אין יענעם טאָג, דעם 15. מאי, האָט מיין מוטער, אַנ'אלמנה, חתונה געהאַט צום צווייטען מאָל. און איך האָב געהאַט דאָס פערגעניגען צו בעגלייטען מיין מאַמען צו דער חופה. וועגען מיין מוטער'ס חתונה האָבען גע-שריבען אַלע אונזערע היימישע צייטונ-גען און זיי האָבען אויך אַבגעדרוקט די בילדער פון די גאַנצע צערעמאָניע מיט אַלע אנטיילנעמער, צווישען וועלכע איך פערנעם נים דעם לעצטען פּלאַץ. אַט זענען די צייטונגען פון יענעם טאָג. איך האָב זיי מיטגעבראַכט אַהער.

די ריכטער האָבען גענומען און האָבען דורכגעלייענט די צייטונגען. זיי האָבען זיך ווירקליך געשע'חידוש'ט.

קומט דאַך אויס — האָט דער פאַרזיצענדער געזאָגט — אז איהר זענט דאַן אָבער פרוי אַרומגעפאָה-רען און בולאָנער וואַלד נאָך האַלבער נאַכט... טא מיט וועמען? מיט — מיט — א פריינד?...

— איהר מיינט, נאָך איינמאָל, צו זאָגען — האָט דער אַמעריקאַנער מיט פערשעהמטע און אַראָפּגעלאָזענע אויגען אוהם אונבערנערסען — מיט א געליבטען?..

— יא, איך מיין, חיוסט עס, מיט א געליבטען. ווייסט איהר אפשר, ווער דאָס איז געווען, אט דער געליבטער.

— ער, ער — האָט חיער אנגעשלאָגען דער אַמעריקאַנער א טיפען זויפץ געטאָן — וועט איך ווייס, ווער דאָס איז! איך בין דאָך אומשולדיג צוליב דעם אַהערגע-קומען! אדרבא, זאָל דאָס געריכט דאָס אויסגעפינען! א האַלבען פערמעגען מיי-נעם וואָלט איך דערפאר אוועקגעגעבען! וואו זענען די עדות, וואָס האָבען עדות געזאָגט מיר אונטער מיינע אויגען? עס זענען דאָך אין אויטאָמאָביל, אויסער מיין פרוי און איך, איך מיין פאַלשען „איך", וואָס מיין פאַלשע פרוי האָט אַרויסגעגעבען פאר מיין אמת'ן איך, געווען נאָך צוויי פּאַסאַזשי-רען. זאָל מען זיי פרעגען, לאָז מען זיי פרעגען!...

די איבריגע צוויי, ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, זענען אויך געווען א הער מיט א דאַמע, בייידע געוועזענע אַמערי-קאַנער, וועלכע וואוינען שוין אָבער פון עטליכע יאָהר אין פאריז. נאָר דער הער איז נאָך פאַר'ן ערשטען געריכט ערגיץ אוועקגעפאָהרען און זיין אַדרעס איז נים בעוואוסט. די דאַמע איז אָבער דאָ. זי איז בעקאַנט אַלס א לוסטיגע „לעבע-פרוי" אין דער היגער אַמעריקאַנער קאָ-לאָניע.

מען האָט זי געפרעגט, צי דאָס איז דער מאַן, וואָס איז דעמאָלסט געפאָה-רען מיט איהר קאָמפּאַניע און דעם אוי-טאָמאָביל.

— ניין, — האָט די דאַמע געענט-פערט — דאָס איז נים ער — דעמאָלסט איז מיט איהר געווען אַנ'אַנדערער, א געוויסער מאַסיע בראַדי. און עס געווען, וועלכען מיין פריינדין האָט אַמעטום פון בעקאַנטשאַפט ווענען אַרויסגעגעבען פאר איהר מאַן, הגם יענער איז פיל יינ-גער און איז בעוואוסט מיט א געריכט-שער פּאַרע, און איז גאָרנישט ענהליך צו איהר מאַן.

מיסטער ראָדוש האָט געפרעגט דער עדות'טע:

— און וואָסערע בעציהונגען זענען געווען מיין פרוי מיט דעם מיסטער בראַדי?

— און וואָסערע בעציהונגען? — האָט די עדות'טע איבערגעפרעגט מיט אַ איראָניע. — זי איז געווען פערליבט אין איהם, און ער — אין איהר. איבעריגענס, בעזונדערס ערנסט איז עס צווישען זיי נים געווען.

— אָבער איהר אַליין האָט דאָך אויך סיי אין דער פּאָליציי און סיי בשעת דעם ערשטען געריכט בעשטעטיגט, אַז יענער מאַסיע בראַדי זאָל זיין דער מאַן דאָראָש. איהר האָט דאָך, אַלזא, געזאָגט פאַלשע עדות? — האָט דער פאַרזיצ-ענדער פון געריכט זי געפרעגט.

— יא, — האָט זי זיך פליצלונג דער-פוחלט און פערלעגענהייט — איך האָב בלויז ווידערהאָלט די ווערטער פון מיין פריינדין; פון דער פרוי פון דעם מאַסיע. דערמיט האָב איך דאָך נים געמיינט קיין שלעכטס צו טון דעם מיסטער ראָדוש, נאָר בלויז אַרויסצוראַטעווען דעם מיס-טער בראַדי...

מען האָט אויך אויסגעהערט דאָס צימ-מער-מיידעל פון דעם האָטעל, וואו אין דעם פאַראַיאָהריגען מאי, האָט געוואוינט מיסעס ראָדוש פון דעטראָיט. דאָס מיידעל דערציילט זעהר נאַאיוו, אז איינמאָל האָט די אַמעריקאַנערין אַליין פאר איהר זיך מודה געווען, אז איהר פריינד בראַדי איז גאָר נים איהר מאַן ראָדוש.

דער אַלטער פאַרזיצענדער האָט זיך אויפגעהויבען און זיך געווענדעט צום אַנגעקלאַגטען מיט א ווייכער שטימע:

הער ראָדוש, איהר זענט פריי, און מיר בעטען איך ענטשולדיגונג פאר דער מיספערשטענדניש. עס איז אונז ווירק-ליך א פערדרוס, אז צוליב אזא מעשה האָט איהר זיך געמוזט בעמיהען און מאַכען אזא שווערע ווייטע רייזע דעם שטורמדיגען וויינטערדיגען ים.

— און איך בין אייך גראָד דאַנקבאַר — האָט מיסטער ראָדוש גע-ענטפערט. מיט אייער הילף איז דאָס מיר געלונגען אויפצודעקען דעם אמת וועגען מיין אומגעטרייער פרוי. איך וואָלט דאָך מיין גאַנץ לעבען אָפּגעלעבט אין א בלינדען טעות, אָהן דעם קלענס-טען חשד וועגען איהר מרמה'ניס צו מיר... אזוי ווי נאָר איך קעהר זיך אהיים, פאָדער איך באַלד פון איהר, לוי'ט'ן געזעץ, א גט...

און מיט דער ערשטער שיף איז דער מיסטער דאַרוש אוועקגעפאָהרען צוריק קיין אַמעריקא.

די יודישע מלוכה פון די כוזרים.

ענטדעקט געוואָרען א אינטערעסאַנטער היסטאָרישער דאָקומענט פון 10-טען יאָהרהונדערט.

דער יודישער געלעהרטער און היס-טאָריקער ד"ר שעכטער האָט אין קאַירא ענטדעקט א וויכטיגען דאָקומענט, א יודיש-כוזרי'שען מאַנוסקריפּט, וואָס ענט-האַלט וויכטיגע ידיעות וועגען דעם רו-סישען פירשט אָלעג.

די כוזרים, ווי בעקאַנט, זענען געווען א שטאַרק און גרויס פאָלק, וואָס האָט אין 9-טען און 10-טען יאָהרהונדערט גע-לעבט אין דרום-רוסלאַנד און דאָרט גע-בילדעט א גרויסע מלוכה. איין בעדיי-טענדער טייל פון אָט דעם מערקווירדי-גען פאָלק, וואָס האָט אין משך פון 200 יאָהר פערטיידיגט די ציוויליזירטע וועלט פון די אָנגריפען פון די נאָמאַדען-פעל-קער, איז איבערגעגאַנגען צום יודענטום, בעת די מלוכה פון די כוזרים האָט גע-האַלטען אין איהר בעסטען פונאַנדער-בליהען זיך.

א טך געלעהרטע האָבען דעריבער געהאַלטען, אז א גרויסער טייל פון רו-סישען יודענטום שטאַמט טאַקי אָב פון די כוזרים און האָט אין זיך נישט קיין סעמיטיש בלוט.

אָלעג איז געווען דער ערשטער רו-סישער פירשט און גרינדער פון דער רוסישער מדינה, וועגען וועלכען מ'האָט זעהר ווייניג ידיעות און מ'ווייסט, אז ער איז געשטאָרבען אין יאָהר 912.

די קעמברידזשער אוניווערזיטעט האָט פּובליקירט דעם מאַנוסקריפּט פון ד"ר שעכטער. לעצטענס איז דער רוסישער פּראָפעסאָר קאָקאָווצעוו ספּעציעל געפאָה-רען קיין לאָנדאָן, כדי צו שטודירען דעם מאַנוסקריפּט. צוריקקומענדיג קיין רוסלאַנד האָט פּראָפ. קאָקאָווצעוו ערקלערט פאר א מיטאַרבייטער פון דער „קראַסנאַיא גאַזעטאַ", אז די עכטקייט פון מאַנוס-קריפּט איז אָהן יעדען ספק.

דער מאַנוסקריפּט איז אָנגעשריבען געוואָרען וואַהרשיינליך אין 10-טען יאָהר-הונדערט און האָט שטאַרק געליטען פון דער צייט אזוי, אז פיל שטעלען זענען נישט מעהר לעזבאַר. עס איז אויך פון'ם דאָקומענט נישט קלאָר ווען די כוזרים זענען איבערגעגאַנגען צום יודענטום און צוליב וועלכער סיבה, זיי האָבען דאָס געטון.

פּראָפ. קאָקאָווצעוו מיינט, אז דער כתב-יד שטאַמט פון א יוד אָדער א כוזר, וואָס האָט די געשילדערטע תקופה אליין מיטגעמאַכט. יעדענפאַלס איז דער אייגענטליכער מחבר פון מאַנוסקריפּט—דער געפינענער דאָקומענט שטעלט מיט זיך פאר בלויז א קאָפּיע — אבן דור פון'ם פירשט אָלעג.

דער מאַנוסקריפּט האָט א גוואַלדיגע חשיבות פאר דער היסטאָריע אין דער תקופה פון דער ממשלה פון די כוזרים.

פּראָפ. ד"ר דוד פּראַטאַ הרב הכולל אין אַלעקסאַנדריען.

אַלעקסאַנדריען. (י.ט.א.) אויף דער שטעלע פון פערשטאָרבענעם הרב-הכולל פון אַלעקסאַנדריען אין עגיפּטען, איז בעשטימט געוואָרען פּראָפעסאָר דוד פּראַטאַ פון פלאָרענץ. ביים אָנקומען קיין אַלעקסאַנדריען האָט דעם פּראָפ. פּראַטאַ ערוואַרט די פערוואַלטונג פון דער דאָר-טיגער יודישער קהלה, א דעלעגאַציע פון דער איטאַליענישער קאָלאָניע און די אָנגעזעהענסטע יודישע בירגער פון דער שטאָט.

פּראָפ. פּראַטאַ איז איינער פון די אָנגעזעהענסטע איטאַליענישע יודען און איז ביז זיין אָנגעמען אָבער-ראַבינער אין אַלעקסאַנדריען געווען אָנפיהרער מיט דער „קרן-קימת"-צענט-ראַלע אין איטאַליען.

פּראָפ. פּראַטאַ איז אויפגענומען גע-וואָרען אין קאַירא אויף א ספּעציעלער אויפערענץ דורכ'ן קעניג פואַד. דער פּאָס-טען פון הרב-הכולל אין אַלעקסאַנדריען איז זעהר וויכטיג, ווייל לעצטענס האָט זיך די יודישע קהלה פערגרעסערט און איהר קולטורעלע השפּעה אויפ'ן עגיפּטי-שען יודענטום איז זעהר בעדייטענד.

די פּוילישע בעפעלקערונג אין קליוולענד בע-גריסט דעפּוטאַט גרינבוים.

קליוולענד. (י.ט.א.) בעת דעפּ. גרינבוים'ס בעזוך אין קליוולענד האָט א דעלעגאַציע, וואָס פערטרעט די פּוילישע בעפעלקערונג אין קליוולענד האָט בע-גריסט דעפּ. יצחק גרינבוים אויף א מי-טינג פון פערבאַנד פון יודישע אָרגאַני-זאַציעס.

ריכטער יוזעף סאַוויצקי, געוועזענער פאָרזיצער פון פּוילישען נאַציאָנאַלען קאָמיטעט אין אַמעריקא, האָט גערעדט אין נאָמען פון דער דעלעגאַציע און אויסגעדריקט זיין האָפנונג אז דעפּוטאַט גרינבוים'ס בעזוך אין אַמעריקא וועט אויך העלפען צו א בעסערער פערשטענ-דיגונג צווישען די יודען און פּאָלאַקען אין פּוילען.

דעפּ. גרינבוים האָט געענטפערט אויף העברעאיש און פּויליש. ער האָט זיך אָנגעשטעלט אויף דער קומענדער קאָנפערענץ פון די פּוילישע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וואָס האָט געזאָלט פאַר-קומען אין ווארשע און אויף וועלכער דאַרף זיין דער פיהרער פון דער אַמעריקאַנער פּוילישער דעלעגאַציע. ער האָט אָנגעוויזען, אז די דאָזיגע קאָנ-פערענץ האָט א גרויסע היסטאָרישע בע-דייטונג ווייל אין דער קאָנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען אַלע פּוילישע מינ-דערהייטען וואָס וואוינען אין אַנדערע לענדער אויסער פּוילען. דעפּ. גרינבוים האָט אונטערגעשטראָכען, אז דאָס איז דער ערשטער מאָל ווען א פּוילישע דע-לעגאַציע בעגריסט א יודישען דעפּוטאַט פון פּוילישען פּאַרלאַמענט.

די געהיימניש פון יענער נאַכט...

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָנדאָנער לעבען.

פון לעאָן פייערמאַן.

(68-טע פאָרטזעצונג.)

דאָס איז געוועזען וויינגאַרטען.

ער האָט זיך די גאַנצע צייט נישט געריהרט פון אָרט. אַנדערע האָבען געקענט אויסניצען, זענען געלאָפען אַרומגעלאָפען איבער'ן פּעראָן, זיך דערוויסען פּרטים, זיי האָבען אַרומגערינגעלט יעדען באַהן-בעאַמטען, פערבראָכען די הענט, געשריגען, געוויינט — בלויז ער איינער איז רוהיג געזעסען אין א ווינקעל פון וואַרטע-זאַל פון דעם ערשטען קלאַס און געוואַרט.

אויף וואָס ער האָט געוואַרט — האָט ער אַליין נישט געוואוסט. אָבער ער האָט מורא געהאַט צו ריהרען זיך פון אָרט. ער איז געווען ווי אויפגערעגט אַנדערע און אפשר מעהר.

אין דעם זיגען צוג איז דאָך געפאָהרען אסתר. וועגען קיין אַנדערע, וואָס זענען געליטען פון דער קאַטאַסטראָפע, האָט ער נישט געטראַכט. וואָס מאַכט אסתר, צי האָט זי געליטען פון דער קאַטאַסטראָפע? אָ, ווי גערן ער וואָלט געפאָהרען אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע און זעהן, וואָס דאָרט איז געשעהן.

אָבער ער האָט דאָס נישט געקענט טון.

ער האָט געמוזט וואַרטען. ער וואָלט דערמיט אַלץ צעשטערט. קיינער דאַרף נישט וויסען דערפון, אז ער געפינט זיך אין וואַרשע און ער איז אקוראַט געווען אויפ'ן וואָקזאַל.

אויף וועמען האָט ער געוואַרט?

ער וואָלט געמוזט זיך פערענטפערען...

ער איז דעריבער געזעסען אין א ווינקעל, איינער אַליין און געוואַרט.

אָבער יעדע רגע האָט איהם אויסגעוויזען צו זיין א יאָהרהונדערט. ער מיט דעם אויער איינגעזאַפּט יעדען געשריי פון פעראָן, יעדעס וואָרט האָפענדיג, ער וועט עפּעס דערהערען וועגען איהר, ער וועט זיך עפּעס דערוויסען און בי... הייבען זיין נייגעריגקייט.

אָבער ער האָט גאָר נישט געהערט קיין אינטערעסאַנטעס. די געוויינען, געשרייען האָבען אַלץ פערטויבט.

דער טומעל איז אויף א ווייל ענטשטילט געוואָרען, אָבער שפּעטער איז אויסגעבראָכען מיט נאָך א גרעסערע קראַפט.

און דערווייל זענען צווישען די, וואָס האָבען געוואַרט אויפ'ן פּעראָן, ... שטאַנען וואָס-אמאָל מעהר נייע פּרטים:

— אין איין וואַגאָן איז קיין איין לעבעדיגער מענש נישט געבליבען...

— דער לאָקאָמאָטיוו האָט צעקוועטשט 5 מענשען...

— וואָס וועט זיין?... וואָס וועט זיין?...

די בעסטע שטימונג האָט געהערשט אין סאַניטאַר-צוג, וואָס איז געפאָהרען אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע.

אין די וואַגאָנען, וואָס זענען פול געווען פון פּובליקום, האָט געהערשט ... זעלבער כאָאָס, וואָס אויפ'ן וואָקזאַל.

אין סאַלאָן-וואַגאָן האָבען די דאָקטוירים געמאַכט די לעצטע צוגרייטונגען, מען האָט צעלעגט די מעדיצינען, מען האָט פאַנאַנדערגעוויקעלט באַנדאַזשען ... וואַטע.

אויף דער נעהנסטער סטאַציע, אויף וועלכער דער צוג איז אָנגעקומען ... א בליץ-שנעלער גיכקייט, האָבען אויך געוואַרט פאַסען מענשען און מען האָט אויך געהערט די געוויינען און געשרייען.

פאר דער סטאַציע האָט דער צוג פערקלענערט די גיכקייט. דאָס אָרט דער קאַטאַסטראָפע האָט זיך געפונען 3 קילאָמעטער פון דער סטאַציע.

שוין אין צווייטען קילאָמעטער האָט מען געקענט זעהן, אז די קאַטאַסטראָפע איז געשעהן נישט ווייט. איבער'ן באַהן-וועג זענען געלאָפען מענשען מיט ... לאַטערנלעך, פייפענדיג אין אַלע זייטען און וואָס בעדייטעט די קאַטאַסטראָפע, ... דייטליכער האָבען זיך דערטראָגען די זיפצען פון די פערוואונדעטע.

דער צוג האָט זיך אָבגעשטעלט.

די דאָקטוירים און די סאַניטאַרען זענען די ערשטע אַרויסגעשפּרונגען ... די וואַגאָנעס. נאָך זיי די פּאָליציי-פערשטעהער און ערשט שפּעטער דאָס פּובליקום.

ווען דאָס ליכט פון די רעפלעקטאָרען האָט בעלויכטען דאָס אָרט פון ... טראַגישען געשעהעניש, האָט זיך פאַר די אויגען פון די צושויער פערגעשטעלט ... א שרעקליך בילד.

אויף דער ליניע זענען געלעגען איבערגעקערט צוויי צוגען.

איינציגע לעצטע וואַגאָנען זענען נאָך געשטאַנען אויף די רעלסען, די ... ריגע זענען אַריינגעפאַלען אין ראוו, איבערקערענדיג זיך מיט די פיס אין דער ... די לאָקאָמאָטיוון זענען געווען פולשטענדיג צעהאַקט. דער צוזאַמענשטויס ... אויסגעוויזען צו געשעהן פון פערנעס.

עס איז פּאָסטנעשטעלט געוואָרען, אז אין דער לעצטער מינוט איז דער ... שיניסט וועהענדיג די שרעקליכע געפאַהר און נישט האָבענדיג קיין אַנדערן ... וועג, ווייל הערען פערהאַלטען דעם צוג האָט נישט געקענט זיין קיין רייד, ... געשפּרונגען פון לאָקאָמאָטיוו אויף דער באַהן-ליניע, אָבער אין דער ועלבער ... איז געשעהן דער צוזאַמענשטויס און דער לאָקאָמאָטיוו, וואָס איז אַראָפּ ... רעלסען איז מיט דער גאַנצער ענערגיע שווער מאַסע אַרויף אויפ'ן מאַשיניסט, ... לעבענדיג איהם א טויטען אויפ'ן אָרט.

אַממעהרסטען האָבען געליטען די ערשטע און די מיטעלע וואַגאָנעס. ... פון די לעצטע וואַגאָנעס האָט גאָרנישט געליטען.

פון אונטער די חורבות פון צעבראָכענע אייזען האָבען זיך אַרויסגעטראָגען ... צען פון די אונגליקליכע פּאַסאַזשירען.

די קרבנות האָט קיינער נישט געקענט איבערציילען.

די סאַניטאַרען האָבען זיך גלייך גענומען צו דער אַרבייט.

(פאָרטזעצונג קומט.)

צוזאַמענפאָהר פון ליבעראַלע סי-נאַגאָגען אין ענגלאַנד.

אין 1928 וועט פאַרקומען אַנ'אַלוועלטליכע קאָנפערענץ פון ליבעראַלע יודענטום.

לאָנדאָן. (י.ט.א.) דעם 27-טען מערץ איז אין לאָנדאָן אָבגעהאַלטען גע-וואָרען די יעהרליכע קאָנפערענץ פון די ליבעראַלע סינאַגאָגען אין ענגלאַנד. דער פאָרזיצער פון דער קאָנפערענץ ה' קלאָד מאָנטעפיאָרע האָט מיטגעטיילט, אז די וויכטיגסטע געשעהעניש פון פערגאַנגענעם יאָהר איז דאָס ערשיינען פון ניַעם ליבעראַלען סידור, וואָס איז צונויפגעשטעלט געוואָרען דורך דעם ראַבינער מאַ-טוק. ה' מאָנטעפיאָרע האָט געשילדערט די לאַגע פון דער ליבעראַלער בעוועגונג אויף דער גאַנצער וועלט. עס ווייזט זיך א ברייטע פעלד פאר אַרבייט אין מזרח-אייראָפּא. די נעהענטסטע קאָנפערענץ פון וועלט-פערבאַנד פון ליבעראַלע יודענטום וועט פאַרקומען אין 1928 אין בערלין אָדער אין פראַנקפורט. אַלס פאָרזיצער פון פערבאַנד פון יודישע ליבעראַלע סינאַגאָגען אין ענגלאַנד איז ווידער אויסגעוועהלט געוואָרען ה' קלאָד מאָנטעפיאָרע.

שטיצט דעם הילפס־פעראיין „תומכי אורחים" פּאָמאַרסקאַ 18 וועלכע אָרדענט אַן אַ גרויסע פּסח־אַקציע

לאָדזשער כראָניק.

די תנאות און די אונטערשטי־צונגען פאַר אַרבייטסלאָזע.

(פּ) צוליב די נאָהענטסטע תנאות ווערט איבערגערוקט דער טערמין פון די אויסצאָהלונגען פאַר די אַרבייטסלאָ־זע. די אַרבייטסלאָזע, וועלכע דאַרפען בעקומען די אַנטאָ־אונטערשטיצונגען דעם 16. אַפּריל, דאַרפען זיך מעלדען דעם 14. אַפּריל. די, וואָס דאַרפען בעקו־מען אונטערשטיצונגען דעם 18. וועל־ען בעקומען דעם 24 אַפּריל.

די יודישע אַרבייטסלאָזע, וועלכע דאַר־פען אַבנעמען די שמינע, דעם 23. אַפּ־ריל וועלען בעקומען אויסגעצאָהלט דעם 25. אַפּריל, מאָנטאָג.

פענסטער מוזען גערייניגט ווערען.

(מ) דער סאַניטאַר־אַמט ביים מאַגי־סטראַט פאָדערט אויף צו רייניגען די אויסוועניגסטע גושען פון די פענסטער. קיין בלאָטע, וואָס פאַלט אַפּט אַראָ אויף די טראָטואַרען, טאָר זיך נישט און זיי געפינען.

נייע פּאָסט־קעסטלעך.

(אי) געלטען איז די לאָדזשער פּאָסט אַוועקגעשטעלט אויסצוהענגען אין פערשי־דענע פּונקטען פון דער שטאָט נייע פּאָסט־קעסטלעך.

עקיבא רובינשטיין קומט קיין לאָדז צום שאַך־טורניר.

דעם טורניר וועט עפענען אַ פערטרעטער פון מאַרשאַל פּילסודסקי

(ג) ווי בעקאַנט, וועט אין לאָדז, אין שאַך־קלוב אויף מאָניושקי 1 פאָרקומען דער צווייטער פּוילישער שאַך־טורניר אויפ'ן טיטעל מייסטער פון פּוילען. דער דאָזיגער שאַך־טורניר קומט פאָר אונ־טער'ן פּראָטעקטאָראַט פון מאַרשאַל יו־זעף פּילסודסקי.

צום שאַך־טורניר וועלען קומען קיין לאָדז די מיניסטאָרען סקלאַרקאָווסקי, דאַפּרוצקי און זאַלעסקי און דער שעף פון גענעראַל־שטאַב.

אין דעם אָרגאַניזיר־קאָמיטעט פון טורניר זענען צוגעקומען פאָלגענדע נייע עהרען־מיטגלידער: וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, גענעראַל מאַלאַכאָווסקי (שעף פון לאָדזער ד.א.ק.), רעגירונגס־קאָמיסאַר אָזשיצקי, שטאָט־פּרעזידענט ציגאַרסקי, וויצע־פּרעזידענט גראָשקאָווסקי, שטאָט־ראַט פּרעזעס ד"ר פּיכנא און ד"ר מילזשינסקי.

פון אויסלאַנד קומען צום טורניר די וועלט־מייסטער עקיבא רובינשטיין און ד"ר טאַרטאַקאָווער; פון וואַרשא קומען די בעקאַנטע פּוילישע שאַך־קינסטלער פּזשעפּיורקאַ, ד"ר קאָהן, קרעמער, לאָ־ווצקי, פרידמאַן, מאַקאַרטשוק און פּוליע. פון לעמבערג קומט פרידאַן, פון קראָקא — לוואַניק. מחוץ די לאָדזער שאַך־מייסטער וועלען זיך בעטייליגען אינ'ם טורניר די בעקאַנטע יודישע שאַכמאַ־טיסטען דאַנישעווסקי, קאַלסקי, און הירשביין.

ווי מיר ווערען געוואויר, וועט דעם שאַך־טורניר אין לאָדז עפענען אינ'ם נאָמען פון מאַרשאַל פּילסודסקי, גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, אָדער וואָיעוואָדע יאַש־טשאָלט.

גלייכצייטיג מיט דעם טורניר פון די שאַך־מייסטער, וועט אין לאָדז פאָרקומען אַן אַזוי־גערופענער געבען־טורניר איבער דער מייסטערשאַפט פון אַלפּוילישען שאַך־פעראַבאַנד.

ווער ס'וויל זיך בעטייליגען אין שאַך־טורניר קען מעלדען זיין אנטייל ביז'ן 15. אַפּריל.

פעראָרדנונג צוזושטעלען רשימות פון קינדער אין שול־עלטער.

(מ) אין דער שטאָט איז געלטען אַרויסגעקלעבט געוואָרען פאָלגענדע פער־אָרדנונג: אויפ'ן סמך פון אַרטיקעל 11 פון דעקרעט ווענען די אַלגעמיינע שול־פליכט, רוף איך אַלע הויז־בעזיצער און אַדמיניסטראַטאָרען אויף צוזאַמענצושטעלען רשימות פון די קינדער, וואָס זענען געבוירען געוואָ־רען אין די יאָהרען 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1910 1920. יעדער הויז־ווירט, אָדער יעדער הויז־פערוואַלטער איז מחויב צו מעלדען זיך אין קאָמי־סאַריאַט פון זיין רעוויר אַבצונעמען בלאַנקעטען און אויסגעפילטערהייט זיי אַבגעבען שפּעטסטענס ביז'ן 15. אַפּ־ריל ביז 12 אַ זייגער מיטאָג.

אויב אין אַ הויז וואוינען נישט קיין קינדער פון די דערמאָנטע יאָהרען דאַרף מען ווענען דעם מעלדען און פערצייכענען אויף דעם בלאַנקעט.

פאַר נים צושטעלען די רשימה ווערט מען שטרענג בעשטראַפט.

רעגירונגס־קאָמיסאַר
(—) אָזשיצקי

שטאָט־פּרעזידענט
(—) מ. ציגאַרסקי.

אַ ראַוט פון קרן קימת לישראל

עס ווערן שוין געמאַכט גרויסע הכנות צו דעם גראַנדיעזען ראַוט, וואָס ווערט איינגעאָרדנעט דורך דעם „קרן־קימת" מאָנטאָג, דעם צווייטען טאָג פּסח אין לאָ־קאַל פון „הזמיר".

דער אָווענד וועט ענטהאַלטען אַ רייכען אונטערהאַלטונגס־ און מוזיקאַלישען פּראָגראַם, אין וועלכען עס וועלען זיך בעטייליגען די בעסטע קינסטלערישע כחות פון אונזער שטאָט. די פּרייזען פון איינטריטס־קאַרטען וועלען נאָך מיט־געטיילט ווערען.

וויכטיג פאַר רעזערוויסטען, וואָס געהען היינטיגען יאָהר אויף איבונגען.

(פּ) דעם 15 אַפּריל וועט די פּ. ק. או. אָנהויבען אַרויסצושיקען קאַרטען־פאָרלאַ־דונגען פאַר רעזערוויסטען, וועלכע ווע־רען אין היינטיגען יאָהר גערופען אויף מיליטערישע איבונגען.

אין פאַל, ווען דער גערופענער האָט עפּעס אַ וויכטיגע סבה, וואָס זאָל בערעכטיגען, אַז דער טערמין זאָל אויהם אַבגעלענט ווערען, קען זיך ווענדען צו דער פּ.ק.או. מיט אַ געהעריג מאָטיווירטע בויטע. ווען די בויטע ווערט נישט בעפרי־דיגט דורך דער פּ.ק.או., קען דער בע־טרעפענדער זיך ווענדען צו דער צווייטער אינסטאַנץ, צום ד.א.ק. אויב די ד.א.ק. אַנערקענט נישט די בויטע, מוז זיך דער גערופענער צושטעלען צו די איבונגען פּינקטליך צום טערמין.

רעפעראַט פון וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט

ווענען דער לאַגע אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווא.

(ע) עהערגעכטען האָט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט אַנטייל גענומען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון די וואָיעוואָדען פון גאַנץ פּוילען, וועלכער איז פאָרגעקומען אין וואַרשא. וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט האָט געהאַלטען אַ לענגערן רעפעראַט, אין וועלכען ער האָט פאָרגעשטעלט די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין דער היגער וואָיעוואָדזטווא, אַנגעווייזענדיג, אַז אין יאָהר 1926 האָט די טעקסטיל־אינדוס־טריע זיך פערבעסערט. נישט קוקענדיג דערויף זענען אין דער גאַנצער וואָיע־וואָדזטווא פאָרהאַן איינגע צעהנדליג טויזענד אַרבייטסלאָזע. אין צוזאַמען־האַנג דערמיט, וואָס די רעגירונג בע־מיהט זיך, אַז דער גרויסער פּלאַן פון מיניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייטען אַרגאַניזירן אינוועסטיציע־אַר־בייטען אין די גרעסטע שטעט זאָל אין דער וואָיעוואָדזטווא אויפגענומען ווערען אַ גרויסע צאָהל אַרבייטסלאָזע זאָל בעקו־מען אַרבייט. ביי די פּוי־אַרבייטען, וואָס הויבען זיך אָן אין קומענדיגען חודש, זאָל בעשעפטיגט ווערען 10 פּראָצענט פון די אַרבייטסלאָזע.

* * *

וואָיעוואָדאַ יאַשטשאָלט צוריקגעקומען.

(§) געלטען איז צוריקגעקומען פון וואַרשא דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, וועלכער האָט אין דער הויפּט־שטאָט קאָנפערירט מיט'ן אינערן־מיניסטער ווענען די עפענטליכע אַרבייטען אין לאָדז.

סעקוועסטראַטאָר איז אָפּגעזעסען זיין שטראָף פאַר אַן'אַלטען חטא,

געהט ער נאָכאַמאָל זיצען פאַר אַ נייעם חטא.

(ע) אין יאָהר 1925 איז פאָרגעקומען אין לאָדזער בעצירקס־געריכט אַ פּראָ־צעס געגען סעקוועסטראַטאָר פון פינאַנץ אַמט סטעפאַן פּאַראַלעק, וועלכער איז פער'משפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר תפיסה פאַר צונעמען מאַר זיך איינקאַסירטע געלדער פאַר דער טלוגה־קאַסע.

בעת דער פערהאַנדלונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דערזעלבער סעקוועס־טראַטאָר האָט איינקאַסירט אַ גאַנצע רייה געלדער ביי הונגע בירגער. די געל־דער האָט ער נישט אָבגעגעבען, און די סוחרים, וועלכע האָבען נים געהאַט קיין קוויטונגען, האָבען געמוזט דאָפּלט צאָה־לען די שטייערן.

אַזוי האָט ער צווישען אַנדערע איינ־קאַסירט ביי שמואל מאַשענבערג 75 גאָלד־פראַנק אלס ראַטע פון פערמעגענס־שטייער און ביי מיכאל גאָלדענבערג 50 פראַנק.

ווען דער אַנגעקלאָגטער איז שוין אַבגע־זעסען אַ יאָהר טורמע פאַר דעם פרי־העריגען חטא, איז ער געלטען געשטעלט געוואָרען געריכט פאַר די איבעריגע ווייזענע חטאים.

דאָס געריכט האָט אויהם ווידער פער־משפּט אויף אַ יאָהר טורמע.

קאָנפערענץ פון קאָאָפּעראַ־טיווען.

(ע) עהערגעכטען איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די קאָאָפּעראַטיווען, וועל־כע געהערען צום פערבאַנד, דערונטער אויך יודישע קאָאָפּעראַטיווען.

פון בעריכט האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז צום פערבאַנד געהערען אין דער לאָד־זער וואָיעוואָדזטווא 35 קאָאָפּעראַטיווען וועלכע האָבען 68,207 מיטגלידער. בלויז אין לאָדז 10 קאָאָפּעראַטיווען מיט 46,025 מיטגלידער.
[illegible] אייגענע פאַבריקען פון זייף, גילזען, ליכט און צוקער־וואַרג.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערברייטערן די טעטיגקייט פון קאָאָ־פּעראַציע דורך גרינדען די פּראָפעסיאָ־נעלע פעראיינען.

סכסוך אין אַ טעקסטיל־פאַבריק.

(פּ) געלטען איז פאָרגעקומען אַ פער־זאַמלונג פון די אַרבייטער פון רעספער־מאַנ'ס פאַבריק. עס איז בעשלאָסען גע־וואָרען צו פאָדערן, אַז די דירעקציע פון דער פאַבריק זאָל געבען די הוספה, וועל־כע עס האָט אַנערקענט די אַרביטראַזש־קאָמיסיע.

אין יעדן דאַטשע־אָרט מוז זיך געפינען אַ דאָקטאָר.

פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטעריום.

(§) דער אינערן־מיניסטער האָט צו־געשיקט דער וואָיעוואָדזטווא אַ צירקו־לאַר, אין וועלכען עס זאָגט זיך, אַז אין יעדען גרעסערן דאַטשע־אָרט אינ'ם לאַנד מוז זיך געפינען אַ סאַניטאַר־קאָמיסיע און אַ דאָקטאָר. די אויפגאַבע פון דער סאַניטאַר־קאָמיסיע איז אָבצוהיטען די רייניקייט און סאַני־טאַרען מצב פון דאַטשע־אָרט.

ווענען די אויסצוגען פון די ביכער פון שטענדיגע איינוואוינער.

(מ) ווי בעקאַנט, גיט דער רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט אַרויס פּוילישע פּעסער נאָר אויפ'ן סמך פון אויסצוג פון די ביכער פון די שטענדיגע איינוואוינער. צוליב דעם, וואָס אַ סך מענשען ווענדען זיך צו פערמיטלער ווענען בעקומען אַזעלכע אויסצוגען, טיילט מיט דער פּרעסע־ביוראָ ביים מאַגיסטראַט, אַז אַזעלכע אויסצוגען קענען די, וואָס זענען געבוירען אין לאָדז, בעקומען אין ציוויל־שטאַנד־אַמט אויף פריי־הייטס־פּלאַץ 14, די וואָס זענען געבוי־רען אין אַנדערע שטעט, קענען די אויס־צוגען בעקומען ברייפליך. שיקענדיג דעם נאָרמאַלען צאָהל אין שטעמפּעל־מאַר־קען, און בריף.

געריכטס־אויפזיכט איבער דער פירמא „מאָריצי קאַפּראָווסקי".

(א) דעם 4. אַפּריל האָט די האַנדעלס אַבטיילונג ביים קרייז־געריכט בעטראַכט די בויטע פון פערטרעטער פון דער פיר־מאַ „מאָריצי קאַפּראָווסקי", אריה אַשיעצקי, וועלכער האָט געבעטען צו בעשטימען אַן אויפזיכט איבער דער דאָ־זיגער פירמא. און דער בויטע ווערט געזאָגט, אַז די פירמא, וועלכע עקזיסטירט שוין זייט 1912 האָט געהאַט גרויסע חיובות הויפּטזעכליך פון די קאָנפיסקאַציעס פון דער דייטשער מאַכט.

דאָס געריכט האָט די בויטע בעפרי־דיגט און פערשטימט אַ געריכטס־אויפ־זיכט.

יודישע ראַטמענער וועלען דעצידירען

אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג פון שטאָט־ראַט.

(ע) אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג פון שטאָט־ראַט זאָל זיך, ווי בעקאַנט, אָבשפּילען אַ קאַמף ווענען דער קאָמפּע־טענץ פון קאַנאַליזאַציע־קאָמיטעט. ביז אַצט איז אַז דער שפּיץ פון קאָמיטעט געשטאַנען אינזש. סקושינסקי, וועלכער האָט געהאַט אַלע פולמאַכטען, אַז דער מאַגיסטראַט האָט נישט געהאַט קיין רעכט צו מישען זיך אין זיין האַנדלונג בנוגע די אַרבייטער, וועלכע ווערען בעשעפטיגט ביי דער קאַנאַליזאַ־ציע.

יעדעס יאָהר זענען דערביי פאָרגע־קומען קאָנפליקטען צווישען די אַרביי־טער־פעראיינען אין דעם קאַנאַליזאַציע־קאָמיטעט, צוליב דעם, וואָס ה' סקושי־נסקי האָט בעשטימט גאַנץ מינימאַלע לוינען און אויסערדעם האָט ער צוגענו־מען צו די אַרבייטען נישט די אַרבייטס־לאָזע פון לאָדז, נאָר פּויערים פון די דערפער, וועלכע האָבען געאַרבייט פאַר 2—3 זלאָטים אַ טאָג.

אַצט האָט זיך דער ענין פערשאַרפט צוליב דעם, וואָס די נפ"ר, איז אַצט אין אָפּאָזיציע צו די רעכטע מעהרהייטס פראַקציעס אין שטאָט־ראַט מחמת וואָס די רעכטע האָבען געשטימט געגען זייער קאַנדידאַטור פאַר מיטגליד.

די נפ"ר האָבען בעשלאָסען נוקם צו זיין זיך געגען דער קאָנקורענטישער פראַק־ציע און אַראָבצואַרפען דעם ה' סקושי־נסקי פון זיין אַמט.

אַזוי ווי עס איז פאָרגעקומען, אַז פאַר'ן פאָרשלאַג וועלען שטימען אַלע לינקע פראַקציעס אין שטאָט־ראַט און אַזוי אַרום וועט זיין אַ גלייכע צאָהל שטימען, וועט אויסקומען, אַז עס וועלען דעצידי־רען די יודישע שטימען.

ווי מיר ווערען געוואויר, האָבען די יודישע פראַקציעס בעשלאָסען צו שטי־מען געגען די נפ"ר, דאָס וועט זיין אַ רעטאָרסיע געגען זיי, וועלכע האָ־בען ביי די בודזשעט־דעבאַטען אַבגע־וואָרפען דעם פאָרשלאַג פון דער יודי־שער פראַקציע, צו בעשטימען 8 טויזענד זלאָטים פאַר דער ערציהונג פון יודישע קינדער.

די נפ"ר האָבען געהאַט צוגעזאָגט צו שטימען פאַר דעם פאָרשלאַג, דערנאָך בעת דער אַבשטימונג האָבען זיי זיך צוריקגעצויגען און צוליב זייערע שטי־מען איז דער פאָרשלאַג אַדורכגעפאַלען.

זשעווסקי ווערט סטאַראָסטאַ.

וויכטיגע ענדערונגען אין דער לאָדזער אַדמיניסטראַציע.

(ע) אין דער נאָהענטסטער צייט ווע־לען אַדורכגעפיהרט ווערען וויכטיגע ענ־דערונגען אויף די אַמטען אין דער לאָד־זער אַדמיניסטראַציע. דער בוין־אינספּע־קטאָר לייטער פון צענטראַל־שטאַנד־אַמט אַלעקס. רזשעווסקי נעמט איבער דעם אַמט פון לאָדזער סטאַראָסטווא. דער סטאַראָסט דעלעגאַווישש ווערט לייו־טער פון דער אַדמיניסטראַציע־אַבטיי־לונג ביי דער היגער וואָיעוואָדזטווא. דער בוין־אינספּעקטאָר לייטער פון דער אַדמיניסטראַציע־אַבטיילונג קאַלאַר־דישעווסקי ווערט אינספּעקטאָר פון דער זעלבסט־פערוואַלטונג.

פאַר אַוועקזעצען זיך אין פּאַרק אויף אַ שטוהל

וועט מען מוזען בעצאָהלען 10 גראָשען.

(ע) אַן אָנגעוויקעלטען, מערקווירדי־גען בעשלוס האָט געלטען אָנגענומען דער ווירטשאַפטס־אַמט ביים מאַגיס־טראַט.

צום ווירטשאַפטס־אַמט ביים מאַגי־סטראַט האָט זיך געווענדעט די פער־וואַלטונג פון אינוואַלידען־פעראיין אין פאָרגעלעגט, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל ערלויבען אים ווייטער אויסצושטעלען אין פּאָ־ניאַטאָווסקי'ס פּאַרק איינגע הונדערט שטוהל, דער פערוואַלטער פון פּאַרק זאָל אַבצאָהלען פון די געסט פאַר'ן בענוצען אַ שטוהל צום זיצען.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דאָס איז עלול אַרויסצורופען קאָנפליקטען, צווישען די פּאַרק־בעזוכער, איז דער פאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען און מען האָט אויהם איבערגעשיקט צום מאַגיס־טראַט־פּרעזידיום צום בעשטעטיגען.

בעשלוס ווענען דער גילטיגקייט פון די אַזוי־גערופענע טובה־וועקסלען.

(או) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דאָס העכסטע געריכט אַרויסגעבען אין דער נאָהענטסטער צייט אַ בעשלוס ווע־גען דער גילטיגקייט פון די אַזוי־גערופע־נע „טובה־וועקסלען", וועלכע ווערען אויסגעשטעלט אָהן שליסען וועלכע עס איז טראַנזאַקציע. די ריכטער פון העכ־סטען טריבונאַל זענען נישט איינגעשטימט ווענען דעם ענין. אַ טייל האַלט, אַז די וועקסלען זענען אַזוי ווי אַלע אַנ־דערע וועקסלען און דער אַנדערער טייל האַלט, אַז די וועקסלען דאַרפען ערקלערט ווערען פאַר אונגילטיג.

בעפרייט פון טורמע אַ סוחר,

וועלכער איז איינגעזעצט געוואָרען פאַר אַ באַנקראָט.

(א) דעם 28. מערץ האָט אַדוואָקאַט פּאַוועל אַרייגעטראָגען אין האַנדעלס־אַמט ביים קרייז־געריכט אַ בויטע צו ער־קלערען אַ אויפּאַרלאַנגשש דער פירמא „ל. ראָזענבערג", ערקלערענדיג, אַז די פירמא איז געוויס אַרויבצוקומען מיט די קרעדיטאָרען אין משך פון 6 חדשים.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען ראָזענ־בערג'ן איינצוזעצען.

אַצט, ווען דער אַדוואָקאַט האָט גע־מאָלדען, אַז ראָזענבערג'ס פרוי האָט רע־גולירט אַלע חובות, האָט דאָס געריכט בעשלאָסען צו בעפרייען דעם אַרעסטיר־טען ראָזענבערג'ן.

טעאַטער „סקאַלאַ"
18 צעגעלניאַנא 18

פרייטאָג, דעם 8־טען אַפּריל אָנפאַנג 9 אין אָוענד קומט פאָר
דער 25־יעהריגער יובילעאום
פון ערשטען לאָדזער יודישען פאָלקער — שמואל ליודנער
עס ווערט געשפּילט די נייעסטע קאָמישע אָפּערעטע אין 3 אַקטען פון סיגעל, וועלכע איז געגאַנגען אין אַמעריקא איבער 2 סעזאָנען
דער סעזאָן פון ליבע
אויף דעם אָוענט איז ספּעציעל איינגעלאַדען געוואָרען די גוט־בעקאַנטע אין לאָדז סובּרעטקע, וועלכע האָט געשפּילט אויף די פּוילישע בינע
אידאַ ערוועסט
וועלכע שפּילט די הויפּט־ראָל.
צום שלוס
אַ גראַנדיעזער דיווערטיסמענט
מיט'ן אַנטייל פון אידאַ ערוועסט, וועלכע וועט אויספיהרען די נייעסטע פּוילישע און יודישע לידער. אויך זינגט דאָס 10־יעהריגע וואונדער־קינד מאַליאַ ליודנער, וועלכע האָט געשפּילט מיט יולוס אַדלער'ן „חנה געהט איין געהען" פון „בלינדען מאָלער" ווי אויך די נייעסטע טענץ אויסגעפיהרט פון בעקאַנטען טענצער לייבאָוויטש.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער „סקאַלאַ"

טעאַטער „סקאַלאַ"
צעגעלניאַנא 18.

גאַסטשפּילן פון וואַרש. יודישן קונסט־טעאַטער וו.י.ק.ט.
אונטער דער לייטונג פון
אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו
די לעצטע פאָרשטעלונגען!
היינט און מאָרגען! היינט און מאָרגען!
לעצטע 2 פּאָפּולערע פאָרשטעלונגען. (פון 1 זל. ביז 3 זל.)
היינט מיטוואָך, דעם 6־טען אַפּריל 8,30 אָווענד — פון — ל. הערצער.
מאַרפיום
דאָנערשטאָג, דעם 7־טען אַפּריל 8.30 אָווענד
ברידער קאַראַמאַזאָוו
דראַמע אין 3 אַקטען 10 בילדער פון דאָסטאָיעווסקי, אינסצעג. פון אידאַ קאַמינסקאַ.
אַנסאַמבל לויט א"ב: פרויען: אַלטבוים מעניע, קאַמינסקאַ אידאַ, ראַפּאַל מאַריס. הערען: גרודבערג יצחק, דאַמב אדם, הירשפעלד זלמן, טורקאָוו זיגמונד, מאַנדעלבליט יעקב, זעלמאַן מאיר, מאַקסימאָוו מ., עפּשטיין בנימין.
===== אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען פּינקטליך האַלב 9 אָווענט. =====
די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון „סקאַלאַ".
אַדמיניסטר. מ. מאַקסימאָוו.

יעהרליכע פערזאמלונג פון יודישע סוחרים- און פאבריקאנטען-פעראיין,

(פאלודניאווא 15).

(ג) זונטאג אוונט איז פארגעקומען די יעהרליכע פערזאמלונג פון ה' מ. ביאלער פארזאמלונג פון יודישע סוחרים- און פאבריקאנטען - פעראיין אין לאדז און לאדזשער אומגעגענד (פאלודניאווא 15).

דער לײטער פון פעראיין, א' ראזענבלאט, גיט אב דעם בעריכט פון דער טעטיגקײט. דער פעראיין האט זיך געווענדעט מיט דער ארבײט אין די שטײער-קאמיסיעס און פראפעסיאנעלער קאמיטעט. דער פעראיין האט 6 מיטגלידער און 9 קאנדידאטען אין די שאצונגס-קאמיסיעס פאר אומזאץ-שטײער, 1 מיטגליד אין דער אפעלאציאנס - קאמיסיע פאר'ן אומזאץ-שטײער, 6 פארטרעטער אין 6 קאמיסיעס פאר הכנסה-שטײער.

אין משך פון בעריכט-יאהר האט די פערוואלטונג אינטערווענירט לטובת די מיטגליד סײ אין ווארשא, סײ בײ דער לאדזשער פינאנץ-מאכט. א חוץ דעם האט דער פעראיין אויסגעהאלטען א ביורא פון קרעדיט-ארגאניזאציע, א יורידישע אפטײלונג און א חברים-געריכט, וואס האט ערלעדיגט 68 ענינים.

עס איז אויך אפגעגעבען געווארען א קאסע-בעריכט, און די אנוועזענדע האבען גענומען דער פערוואלטונג מיט'ן פרעזעס ה' רוס בראש פאר דער אינטענסיווער טעטיגקײט.

דערויף האט די אלגעמײנע פערזאמלונג בעשלאסען די ניעע פערוואלטונג צו פארגרעסערן דעם בודזשעט (לכתחילה 14.900 זל) לויט אוהר אײגענער.

דאן זײנען פארגעקומען די וואהלען. 4 פארטאגס איז בעקאנט געווארען דער רעזולטאט. אין דער נײער פערוואלטונג זײנען ארײן די ה"ה: ב. רוס, מ. ס. באראנאווסקי, ד. צונאמאן, י. דוקעלסמאן, ש. שידלאווסקי, א' הארעם, א. רושעלאווסקי, מ. האלפערן, מ. ביאלער, ג. גייסמאן, ח. ליבאשיצקי, ח. קאדיש, מ. רײזמאן, נאלדמאנץ און ג. קרענציצקי.

אלס קאנדידאטען: י. גראוועט, א' י. אספראמאנילסקי, ב. פלױמענבױם. און דער רעוויזיאנס-קאמיסיע זײנען געוועהלט די ה"ה: מ. נאלדרינג, י. קלײנער, ש. פראגעל, ב. גרינלאס און ב. מ. ליפשיץ, קאנדידאטען: ג. ראפאשינסקי און ש' פרידמאן.

אין חברים-געריכט: י. גראוועט, ב. רוס, א. ארענשטײן, א. באראשעלאווסקי, ש. גאלדבערג, ב. לעסמאן, י. פראצהיים, י. ברײמבארט, ב. ש. ביאליק, ח. ליבאשיצקי, מ. ביאלער און א. קאמעראוויטש.

יסרות אין פעברואר געפאלען מיט 0.48 פראצענט.

(ע) געלטען און פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פעסטצושטעלען די אויסהאלטונגס-קאסטען. די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז די אויסהאלטונגס-קאסטען פון א פאמיליע און הודש מערץ זײנען אין פערגלײך מיט פעברואר קלענער געווארען מיט 0.48 פראצענט.

עס זײנען קודם כל בילינער געווארען רײה לעבענס-מיטעל פראדוקטען, אין בעדראפט מילכווארג. דער שטײגער האט געבראכט דערצו, אז באנוטזל-סחורות פון דער פאבריק לעצאגהארד זײנען טײערער געווארען.

ענטלאפענער זעלנער גרינדעט א גנבים-באנדע.

ער ווערט געכאפט מיט דער הילף פון א פאליציי-הונד.

(§) געלטען האט דאס מיליטערישע געריכט בעטראכט דעם פראצעס פון 25-יעהריגען וואלאדיסלאוו קושעווסקי, א זעלנער פון 10. פולק, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין אנטלויפען פון מיליטער און ארגאניזירען א גנבים-באנדע.

ווי עס איז צו זעהן פון די ערקלערונגען פון די עדות, איז וואל. קושעווסקי דעם 4. סעפטעמבער 1926 אויסגעשריבען געווארען פון מיליטערישען שפיטאל אין לאדז, דערנאך האט ער בעקומען א בעפעהל צוצושטעלען זיך אין פולק.

קושעווסקי איז אבער אוועק צו זײנע עלטערן אויף ווידזעוו 10, וואו ער האט פערבראכט זײנע קאלעגען וואצלאוו נאוואצקי און יוזעף לעבערט, וועלכע ער האט אנגעהערט צו מאכען גנבות.

די פרישע גנבים-באנדע האט זיך מאכט געגונטען צו די פלים. די גנבים האבען דעם ערשטען אויפטריט געמאכט אין דער וואוינונג פון רבקה גאנצאוויטש אויף רזגוב 17, צוליב חעם, וואס אײנער פון די גנבים, האט אומגעווארפען א שטוהל, האבען זיך די שלאפענדע אײנגעוועקט. פון דער וואוינונג אויפגעלאפט און ארויפגעשפרונגען פון בעט. צו זײ איז דאן צוגעגאנגען דער הערשט פון דער באנדע, דער דעזערטיר קושעווסקי און איז זײ געדראהט מיט'ן טויט, אויב זײ וועלען מאכען א טומעל און רופען פאליציי. די שטומבינע האבען זיך דערשראקען און קײן פאליציי נישט גערופען. דערנאך האבען זײ ארויסגעפיהרט א גנבה און א וואוינונג אויף קרוטקא (באלוט) 18.

דאראם האבען זײ צוגענומען זאכען און געלד אויף א סומע פון 800 זלאטים.

די פאליציי, וועלכער מען האט מיטגעטײלט וועגען דער גנבה, האט מיט דער הילף פון א שפיר-הונט ענטדעקט די גנבים-באנדע.

דאס מיליטערישע געריכט האט קושעווסקי'ן פער'משפט אויף 2 יאהר טורמע.

די איבריגע 2 גנבים, וועלכע זײנען נישט קײן מיליטער-לײט, וועלען שטעהן פאר'ן ציוויל-געריכט.

א בריה אין רעדאקציע.

ג' ח' רעדאקטאר!

איך בעט אײך אפצודרוקען די עטליכע שורות, פאר וועלכע ל'דאנק אײך פאראויס:

אין צוזאמענהאנג מיט די געהערגעלטעגע געשעהענישען אין דער גמינה, גאר פון איך פאר נויטיג צו ערקלערען, אז דער סקאנדאל איז געשעהן געגען מײן ווילען, איך האב געהאלפען די פערזאמלונג דעמאנסטראטיוו צו פארלאזען דער פערזאמלונג רהוהיג. דאס געשעהענע איז געווען דער רעזולטאט פון נישט-גענטרעטען פון דער קהלה-פערוואלטונג האבען געהאנדעלט דורך זײ אויפגענומענע דעלעגאציע פון „פועלי אמוני ישראל".

די גאנצע פעראנטווארטליכקײט פאר געשעהענעס פאלט ממילא אויף די זעלבע פארשטעהער.

מיט דאנק

יצחק יעקב צערערפוים.

פרנס פון „פועלי אמוני ישראל".

בחנם

איז די אויגען-אונטערזוכונג בײם קויפען ברילען ערער קוועטשערס בײם אפטיקער

פר. פאסטלעב

פיעטריקאווער 71

בעמ.: כ'גיב קײן ראבאט, אבער דערפאר נור גוטע (קײן געניצטע) סחורה און ביליגער ווי מיט ראבאט.

(אויף די זײטן:) עלעקטרישע אײנריכטונג און לאבאראטאריע ... אין לאדז.

מצות

פרימא'דינע

פון בעסטן מעהל A 0000 אונטער דער השגחת הראבינאט דלאדז בײם

פנחס זשעמבינסקי, דזשעלנא 24

טעלעפאן 36-28.

אין מײנע מיהלען הערען אנגענומען מצות צו מאהלען פון בעקערס און פון פריוואט צו מעסיגע פרײזען. און רעעלע בעהאנדלונג.

וויכטיג פאר הויז-בעזיצער!!!

מיר מעלדען אויף די הויז-בעזיצער—מיטגלידער פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פון דער שט. לאדז, אז זײ זאלען גלײך אבגעבען די אײנטריטס-קארטען אויף די

אלגעמײנע פערזאמלונג

פון קרעדיט-פעראיין, פאמארסקא 21, וועלכע וועט פארקומען דאנערשטאג, ד. 7. אפריל 4 א זײגער נאכמיט.

פון דער דעצײזיע פון דער אלגעמײנער פערזאמלונג איז אבהענגיג דאס בעשטעטיגען פון זעהר וויכטיגע פארשלאגען צוו. אגד. 1) פערגליכקײט פון נײע הלואות. 2) אנולירען א טײל פון די קארטע פאר נישט-בעצאהלטע ראטעס א. ד. גל.

ווארט נישט ביז די לעצטע מינוט, ווײל דער ט רמין פון ארויסגעבען אײנטריטס-קארטען ענדיגט זיך מיטוואך, ד. 6. אפריל ד. י. 2 א זײגער נאכמיט.

די פערוואלטונג פון צענטר. הויז-בעזיצער-פעראײן

פון דער שט. לאדז און לאדזשער וואיעוו. און לאדז, פיעטריקאווער 46.

צוליב רוימונג פון לאגער

גרויסער אויספערקויף

פון עלעקטרישע און גאז-לאמפען

M. Burakowski

לאמפען-פאבריק

37 פיעטריקאווער 37 טעלעפאן 21-25.

אלערלײ רעפאראטורען ווי אויך אומארבײטונגען ווערען אנגענומען.

פאר 12 זל.

לערנ איד אויס

טאנצען

פאר אנפאנגער הײבט זיך אן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש. אײנשרײבונגען אין דער טאנץ-שולע פאלודניאווא 10.

מיט אכטונג ד'. פרידוואלד.

שפײזע-„פאטאקאל" פעטס

כשר לפסח

.מה נשתנה?

כ'וועל אײך לאנג נישט פערהאלטען, בלויז א קורצע ווײלע

כ'וועל נישט פרעגען 4 קשיות, נור 1 קלײנע שאלה, וואס איז די אורזאכע פון דער געשמאקער לאנג וואס אויף קאקאס-נוסער „פאטאקאל" איז אזוי גרויסע נאכפראגע.

כ'בין אין א סך געשעפטען געווען און א גוזמא אפשר א מאה. און אומעטום, שוויער איך אײך בײ מײן „חן" שפײזט נאך „פאטאקאל" א גרויסע רײע.

• • •

וואס איז אין דעם בעהאלטען פאר א צויבער האט פאר א ציציהונים-קראפט, וואס מענשען בעפאלען עס ווי רויבער און הי פרינגען — זיסע זאפט, וואס איז דאס בכלל פאר א נײער סארט „פט" וואס הירט, ווי מ'זאגט, בײ-נוצט און אלע קור-ערטען און וואס יעדער „פאני און פאן" זיגנט איהם לידעליך דא און דארטען.

.עבדים היינו

מיר אלע מגדול ועד קטן זענען געהען מקנפט בײ די ביזנע דעספאטען, בוימאייל, פוטער, שמאלץ און אנדערע פעטען ווײ חשבען אונז געפײניגט און מיר חשבען זײ געפוזט שטענדיג.

מיר זענען יעצט פרײ פון קראנק, פער'חשל'ט פערש-טרעט און האבען שטענדיג געמוזט אנקומען צו די הילף פון שונ-צט

און מיר האלטען אזוי אײביג געבליבען פערשקלאפט ווען ווי א מלאך וואלט נישט ערשײנט „פאטאקאל" מיט זײן גאנצער קראפט

און פון בלוט-פערגיסונג און פון מיה האט ער געמאכט אונ'איבערקעהרעניש און דער גאנצער עקאנאמיק.

כמה מעלות טובות

בעצוגען „פאטאקאל" אונזער בעפרײער ערשטענס קאסט ער נישט טײער און מ'קען איהם נוצען צו אלע אי אנשטאט בוימאייל, אי פוטער, אי שמאלץ אין ער איז היגיעניש, עקאנאמיש, זויבער, כשר, געשמאק, נערהאפט אוי פעט און אין דעם איז בעהאלטען זײן צויבער, און דעם לינט דער סעקרעט.

וואס זיין יאקאחשמא בײן אפטעט"ר העי"ט ער בענוצט פון ערשטען ביז'ן נרעסען לעד, אײבערהאל חאט ער דערגרײכט דעם העכסטען קורס און און גיווארען בײ אלעמען דער בעסטער ידיד, ווערט בענוצט אין ערשטע-קלאסיגע רעסטראנען „לורס" אויך אין טעאטער, „סאלעניר" און אויך ארמנדפען אויפ'ן טיש-טאל שיקט נאך גרויסע מענגען „פאטאקאל".

ונאמר לפניו שירה חדשה

לאמיר דרום אלע זינגען אין אײן קול— זאל לעבען, זאל לעבען „פאטאקאל" !!!

בארענקוויטש. י. מ.

פארוואס?

זענען דא שהנע ליפען, וועלכע קײנער האט נאך קײנמאל נישט געקושט...
זענען דא שהנע פרויען, וועלכע מען מײדט אויס...
זענען דא ענערגישע מאנספערזאנען, וועלכע האבען נישט קײן ערפאלג אין לעבען...

ווייל,

זײ בענוצען נישט דעם אײנציגען ראדיקאלען מיטעל געגען דעם שלעכטען ריח פון מויל, וואס נור זײ אלײן פיהלען איהם נישט און וועלכער מאכט אוסערעהעהליך נישט אנגענעהם דאס דערנעהענטערן זיך צו זײ.

FERMENTINA

בעזײטיגט דעם העסליכען ריח פון מויל, פערהיט די צײן, שטארקט די יאסלעס און מאכט אנגענעהם דעם עטעם.

ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5 :הויפט-סקלאד אויף פוילען

צו בעקומען אין אלע אפטײקען, אפטײק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרײז זל. 2.75 פיר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראוינץ ווערט ארויסגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע. הימ זיך פאר פעלשונגען!

לעזט

— דאס —

„לאדזער טאגעבלאט".

20 פראצ. ביליגער!

קופאן גילטיג היינט ד. 6 אפריל 1927 קופאן

ווײזענדיג דעם דאזיגען קופאן בעקומען אונזערע לעזער אין דעם

Optik-Laden A. BUKI

7 זאוואדזקא 7

בײם אײנקויפען אלער ארט אויגען-גלעזער א פרײז-ערמעסיגונג פון 20 פראצ.

אלער ארט אויגען-גרעזער.

(אויף די זײטן:) A. BUKI — Zawadzka 7

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהן מיט דער פאבריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטעטס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע סידער-בעטען, שעזלאנגעס און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרײזען! • רעעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

Dr. med. H. LEICHTER

קאנסטאנטינער 9, ריג זאכאדניא טעל. 49-66.

צאהן-כירורג

ספעצ. פון כירורגישע קראנקהײטען ווי שטאנקעס, גומעס, רושטשאלקעס, צאהן-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אן פון 5-1½ און פון 9-8 פר. זונטאג 11-2.

פוילישׂ

ווערט ערלערנט גרינדליך אין א קורצער צײט.

צו ערפאהרען: וושכאדניא 29, וו. 3.

וויכטיג פאר דאמען !!!

מאכט אײך די עלעגאנטעסטע דאמען-הימע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלעגאנטסטע הימע איבער-ארבײטעט איך אויך געגנליך נײ. נעדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקע 23

נאר פאר 2.50 זל.

אין הויף, 2-טען אײנגאנג, לינקס פארטער.

ווערען געמאכט זײדענע, שעררע בײט זײדענע אויף פילץ-הימען אין אלע פארבען און מאנספער

בעמ. נאר פאר 7 זל. אויספיהרונג „TOLA"

פאר 3 זל.

עלעקטריש-ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאהלען חודשליך פער יעדען פ.

פ. לעווין,

קאנסטאנטינער 58,

פראנט-געזונט.

בעמ. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאנדעס מיט 25% ביליגער פון צעניוק. קאנצעסירט דורך דער לאדזער עלעקטראצניע.

יעדער אײנציגנער האט זיך איבערצײגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נײ-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו. צאהלט די העכסטע פרײזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19

(דזיעלנא)

אין מעבעל-געשעפט (פריוו.-וואליג.) שטנקעוויטש 29 בײ מיר אין שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Chorzy na cukrzycę

otrzymują bezpłatnie dokładną broszurę Nr. 10. Dr. Hugo Caro, Sp. z o. o. Gdańsk.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?

פערוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטרי-קאווער 17 זואמרה אליו, זאלסט איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פיעטרי-קאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) ווערט לויט'ן אויסטאהר געמײנשאפט ערלעדיגט אלערלײ בימעס, קלאווזולעס זא-בעזיץ-טשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאניעס, רעקורסען — וועגען קאנצעסיעס, פעטער אין קאמיסאר.-זשאנדו. ביטעס אין אלע פאליצײ-בעצירקען, שוות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דארא-וויזנעס, קארנע סמראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

שנעל, רעעל און ביליג!

מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

פאר סטארשע

פאדרענטשנעס

פון דאמען-הימען קענען זיך מעלדען גלובנא 41 אין דאמען היט-געשעפט בײ נאמעסגנארע.

אבאנאמענטס-פרײז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרײך און בעלגיען 20 פראנק, אין אמעריקע און קאנאדע 1,25 דאלאר. אנאנסען-פרײז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פרעזע 24 גר., אין טעקסט 45 גר., פרייטאג 90 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאג... פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טײערער אויסער דער שטײער—מיט 50% טײערער. פון די פרײזען נישט אראפגעגעבען קײן ראבאט.

Redaktor-wydawca: I. Bamburski. Tłocznia B. i M. Bamburakich w Łodzi, Piotrkowska 16.